

partiumi KÖZLÖNY

XIX. ÉVFOLYAM

6. SZÁM

2009.

JÚLIUS 30.

12 OLDAL

Ára 2 lej

A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET HIVATALOS LAPJA

ISSN 1583 - 5782

Az embertelen időkről

Ember számoltat el embereket címmel jelent meg a Bihari Napló hasábjain Gavrucza Tibor székelyhídi lelkipásztor lajstroma arról, hogy milyen adottságokkal kell rendelkeznie a Királyhágómelléki Református Egyházkerület új püspökének – hogy aztán a felsorolás végén az egyházkerületünkben zajló átvilágítási folyamatról is véleményt mondjon.

Úgy véli, hogy a múltat el kell felejteni, anélkül, hogy beszéljünk róla. Senkinek sem kell számot adnia a Securitate-val való kollaborációról, ne feszegetjük azt, hogy ki kinek ártott, jüdás-pénzért. Legjobb, ha teljes amnéziába esünk, és akkor az ateista-kommunista rendszer áldozatairól, üldözöttjeiről sem kell beszélni.

Mindezt Pál apostolra hivatkozva támasztja alá, a következőképpen: „Ami a hátam mögött maradt, elfelejtem és igyekszem célegyenest előre menni.” Csak hogy ennek előtte Pál apostol nyíltan megbánta keresztényüldöző múltját, megszenvetett azért, amit tett, akként tudott új életet kezdeni. Sosem rejtette el sauli múltját, de lezárta azt, ekképpen tudott „felejteni”, és „előre menni”.

Bűnbánat nélkül bűnbocsánat sincs, erről szól Pál apostol bizonyosságátétele. A Szentlélek ereje által feloldozást nyertek bűnei. A Filippibeliekhez írott apostoli levél vonatkozó részét pontosan idézve: „...egyet cselekszem, azokat, amelyek a hátam mögött vannak, elfelejtve, azoknak pedig, amelyek előttem vannak, nekik dőlve, célegyenest igyekszem az Istennek a Krisztus Jézusban onnét felülről való elhívása jutalmára” (3,14).

A cikk címe is talányos, nem értjük milyen „elszámoltató emberre” gondol Gavrucza Tibor, hiszen Egyházkerületünk testülete szorgalmazták immár húsz éve az átvilágítást. Valóban le kell zárni az ateista diktatúra korszakát, hogy „előre mehessünk”. Mindannyian tudjuk, hogy nincs továbblépés és nincs jövő a múlttal való ószinte szembenézéssel, a múlt feldolgozása nélkül. Tartozunk ezzel Egyházunknak, egymásnak és a jövő nemzedékeknek.

Mindnyájunknak tudnunk kell azokról a szolgatársainkról, akik embereket tudtak maradni azokban az embertelen időkben. Ne keressünk tehát kibúvókat, ne sértődjünk meg, ne ábránduljunk ki, amikor egyházunk múltjáról esik szó. Ezzel elsősorban önmagunknak tartozunk, hiszen tudjuk, hogy „nincs oly rejtett dolog, mely napfényre ne jőne; és oly titok, mely ki ne tudódnék.” (Lukács 12, 2)

2009. július 10.

KOVÁCS ZOLTÁN
főgondnok

MÚLT ÉS JELEN

Mindenekelőtt jó tudni azt, hogy az Egyház nem tud jobb lenni, mint az a társadalom, amelyből vétetett, papjaival és híveivel együtt. Mégis hivatása, hogy jobb legyen!

A Szigorúan ellenőrzött evangélium első kötete megjelenése után, illetve a CNSAS által kiadott dokumentumok nyomán, örvendek annak, hogy a Református Egyház jobb tudott lenni. Azzal a híreszteléssel ellentétben, miszerint minden lelkes besúgó volt, nagyobb része sosem lett hűtlen esküjéhez, vagy pedig „kijátszva” a leült rendszer titkosszolgálatát, sosem lett áruló.

Két dolog vetődik fel: egyik az, hogy mégiscsak lehetséges volt az ellenállás, s a másik rögtön ebből következik: annál nagyobb azoknak bűne, akik pénzért, állásért, karrierért vállalták az ateizmus szolgálatát.

A tisztánlátáshoz hozzátartozik az, hogy a Királyhágómelléki Református Egyházkerület, jelesen Tökés László püspök a kezdet kezdetétől szorgalmazta a múlt lezárását, úgy az egyházkerületi testületi gyűléseken (közgyűlés, zsinat), mint a nemzetközi fórumokon (Edinburgh – 1995, Nagyvárad RVSZ gyűlés – 2002, RVSZ ghánai nagygyűlése – 2004, Trondheim – 2003, Nagyszében – 2007, Healing of Memories konferenciasorozat stb.).

1990–2008 között minden érintett számolhatott azzal, hogy előbb-utóbb sor fog kerülni a múlt feltárására.

Ez időszakban egyetlen sikernek az számított, hogy az 1998-as egyházi tisztújításokon minden jelöltnek nyilatkoznia kellett arról, hogy együttműködött-e valaha az ateista diktatúra szerveivel. Ez az iratanyag egyöntetűen azt tartalmazza, hogy mindenki „tiszt”, és soha semmi köze nem volt a hírhedt Szekuritáéhoz.

Ez a csekély részeredmény elég ahhoz, hogy az ügynökök aktivizálódjanak és el kezdjék hinteni a konkolyt, miszerint épp Tökés püspök volt a rendszer embere (a szatmári zsinattól, az Alison Mutler perig).

Az a tény, hogy az önkéntes átvilágításnak az évilágon semmi eredménye nem volt, jelzi, hogy a kollaboránsok bíztak az Ortodox Egyház ellenállásában és hitték azt, hogy az egyházi embereket soha nem fogják átvilágítani.

A CNSAS irattárának megnyitásával egyre nyilvánvalóbb lett az, hogy ami késett, nem múlik.

Az első részeredmények megjöttével kiment az utolsó körlevél, melyben felszólítják a volt kollaboránsokat a bűnbánatra és bűnvallásra. Ekkor még belsőleg rendezhető lehetett volna a kérdés.

Könnyű kitalálni: a körlevelet válasza sem méltatták, ellenben beindult az a propaganda-hadjárat, melynek lényege az, hogy aki ezt az ügyet „piszkálja”, az rosszat tesz az egyháznak (nincs megbékélés; az a látszat, hogy csak a Református Egyházban voltak besúgók), a saját piszkos ügyeit akarja elfedni (Tökés László nem is püspök), nem szabályosan és egyházhoz méltóan teszi. Ez az ellenreakció döbbenetes!

A dokumentumok mégis kikerültek. Ami kirajzolódik az egyszerre félelmetes és egyszerre vigasztaló. Mert kiderült, hogy voltak lelkesek, akik a Szekuritátéval való együttműködést megtagadták. Voltak, akik kényszer alatt jelentettek arról, hogy fehér inget és fekete cipőt viselt a megfigyelt, csupa olyat, mely használhatatlan és közömbös dolog, s őket a besúgói állományból leszerelték, mint használhatatlant.

30 esztendő távlatából nehéz objektíven ítélni, s mégis az eddigi kategóriákba tartozók előttem nagygyá lettek.

Akik minden zaklatás és nyomorgatás dacára megtagadták az együttműködést, azok értelem-szerűen hősök, de nem csökkent értékük azok sem, akik „számárságokat” jelentve „kirügatták” magukat. Az utóbbiak közül sokan azt is megtették, hogy szóltak a célszemélynek arról, hogy jelenteniük kell, s több esetben közösen írták meg a jelentést.

A vonalat valahol itt kellene meghúzni. Eddig még nem történt károkozás, eddig csak a vítérségről formát és a túlélésről példát látunk.

A baj ott kezdődik, hogy néhányan önként, vagy zsarolhatóságuk miatt jelentettek. Vagy azért, mert pénzt kaptak, vagy mert fajtalanokdason érték őket, s az akkori törvény szerint, a börtönt próbálták kikerülni.

Ezekre lehet rámondani azt, hogy obscurus homo, amit Szentci Molnár Albert sehonnai bitang emberként fordított.

A pénzért jelentő az erkölcselenségén túl megtagadta lelkesi esküjét („... az általam igaznak ismert református vallást sem félelemből, sem adományért, sem világi gazdagságért, sem egyéb más tekintetekért meg nem tagadom...” – részlet a lelkesi eskü szövegéből). A homoszexualitás bűnébe esettek lehet, hogy a liberális világ elfogadja, de az Egyház nem tagadhatja meg az Igét és nem ismeri el annak természetes voltát.

Mi történhet? Sok minden és kevés! Úgy érzem, hogy Egyházunk nincs felkészülve a kérdés rendezésére, ellenben Tökés László püspöki tiszt-ségéről való lemondásával kényszerhelyzetbe került és lépnie kell. Az idő szűkössége nem

(Folytatása a 4. oldalon)

ÁTVILÁGÍTÁS: PRO ÉS KONTRA

Reakciók Tőkés László lemondásával és az átvilágítással kapcsolatban

„Örökösön nem lehet hadakozni”

Tőkés László püspöki tisztségéről való lemondása, illetve a református egyházon belül folytatódó átvilágítási sorozat kapcsán kérte ki lapunk több református lelkipásztor véleményét.

Farkas Antal Várad-velencei lelkipásztor lapunknak elmondta:

„Véleményem szerint a püspök úr mandátuma tizenegy éve lejárt, lévén, hogy presbiteri egyház vagyunk és mindenki két mandátumra van megválasztva. Tudom, hogy a Zsinat másképp döntött a választási ciklusokkal kapcsolatban, tehát nem négy plusz négy, hanem hat plusz hat év lett a mandátum, én azonban, ha kényszerítettek volna, akkor sem töltöttem volna kétszer négy évnél többet a püspöki tisztségben. Sógor Csaba példájából kiindulva, ha egy egyházi személy politikai szerepet vállal, akkor lelkész jellegét megtartva minden egyházi tisztségéről le kell mondania, ami a püspök úr esetében nem történt meg. Tőkés László püspök szerepe és érdemei megkérdőjelezhetetlenek az egyházban, de az csak az egyház javát szolgálja, ha a mandátum-elv érvényesül. Az nem jó a gyülekezeteknek sem, hogyha egy lelkész a nyugdíjazásáig egy gyülekezetben szolgál, az a jó, hogyha cserélődünk. Eddig szükség volt az egyházban egy politikailag erős kézre, de örökösön nem lehet hadakozni. A Biblia azt írja, hogy ideje van a szólásnak, és ideje van a hallgatásnak is. Van amikor hallgatással és kellő diplomáciai érzékkel sokkal többet érünk el, mint az állandó csatározással. Lásd a Lorántffy sportpálya ügyének megoldását.” – jelentette ki Farkas Antal.

Bűnbánat és bűnbánat

„Az átvilágítás kapcsán elmondható, hogy a bűnbocsátnak akkor van értelme, ha van bűnbánat is. De a lelkész kollégák közül, bár mindenki fel volt szólítva, többet ezt mégse mondtak meg. Mindezt azonban házon belül kell elrendezni, mert úgy tűnhet, hogy csak a református egyházban voltak kollaboráns lelkipásztorok, míg a többi egyház ezt a kérdést belsőleg rendezte el, ha elrendezte egyáltalán. A református egyház megítélésének nagyon árt, hogy az egyház szolgálóinak a neve ilyen kontextusban nyilvánosságra kerül, mert lehet, hogy egyeseket beszerettek, de senki sem jelentett jószándékából. A püspök úr is azt nyilatkozta, hogy ő is két kötetre valót írt kényszer alatt. De mit is tudunk volna jelenteni egymásról? Ezt nyilatkozom úgy, hogy próbálkoztak velem is, de én nem álltam kötetnek a legkisebb mértékben sem. Pedig eléggé exponálva voltam, lévén, hogy tagja voltam az Ady Endre Irodalmi Körnek, a múlt rendszerben is publikáltam, művészemberekkel tartottam a kapcsolatot, és már teológus koromban reflektorfénybe kerültem az Ellenpontok szamizdat folyóirat kapcsán, nyomoztak is utánam.”

„Elkéstünk az átvilágítással” Sándor Lajos Nagyvárad-újvárosi lelkipásztor a következőket nyilatkozta lapunknak:

„Megérttem Tőkés László döntését, mert nem lehet egyszerre több fronton megállni. Tőkés László EP-képviselőként sokat tud segíteni az egyház ügyein, tehát lemondása nem jelenti az egyháztól

való elszakadását. Az átvilágítással meglehetősen elkéstünk, de mivel régebben én is benne voltam az egyház vezetőségében, a magam hibáimért is felelősséget, hogy nem sikerült korábban tisztázni ezt az ügyet. Az átvilágítás során engem is több meglepetés ért, voltak a baráti társaságomhoz tartozó személyek, akik rólam és családomról jelentettek, tőlük annyit elvártam volna, hogy legalább baráti körben elmondták volna, hogy jelenlétük kellett. Az átvilágítás megkésztet, de mégsem időszzerűen a folyamat. Attól félek, hogy az átvilágítás meg fog állni félúton, mert nagyon erős politikai érdekek vannak, bár természetesen szeretném, ha sikerülne a teljes átvilágítás. Nem hiszem, hogy a belügy lemondott volna az egyház ellenőrzéséről, ezért arra lennék igazán kíváncsi, hogy kik azok, akiket 1990 után szerveztek be, akik jelenleg is megfigyelik az egyházat, és akiket a belügy nem ad ki.”

Természetes folyamat

Veres-Kovács Attila Várad-olaszi lelkipásztor szerint „a lemondás ez egy természetes folyamat következménye, hiszen a püspöki teendőket Brüsszélből nem lehet hatékonyan irányítani. Nem lehet úgy felelősséget vállalni, hogy a püspök nincs az események közelében.”

PAP ISTVÁN

(BIHARI NAPLÓ, 2009. június 23.)

„A leleplezések nem az igazságot szolgálják”

A Királyhágómelléki Református Egyházkerületben történő átvilágítási folyamatról nyilatkozott Visky István lelkipásztor, a Bihar Református Egyházmegeye Lelkészszerkezletének elnöke.

– *Mi a véleménye a református egyházban történő folyamatról?*

– Mindaz, ami egyházunkban történik, egyházunk céltalan sodródásának és zavaros érdekek meglétének jele. Ezek a jelenségek nem tartoznak az egyházhoz, még akkor sem, ha egyházi paragrafusokkal vannak igazolva. Az egyház nem paragrafusokon, szavazatokon és ciklusokon áll, hanem az Istennel való találkozásokon, és az ezen épülő közösségen. Minden más – a paragrafusok is – ennek a közösségnek a tükröződései kell legyenek. Csakhogy éppen a közösség hiányzik szinte teljességgel közegyházi életünkéből. A gyülekezetek szétmorzsolódva, az egyházi közéletől magukat távol tartani igyekező lelkészekkel, a saját hangjukat nehezen találó testületekkel élük életüket. Sajnos nemhogy közös imádkozásról, de közös gondolkodásról is nehezen beszélhetünk. Ilyen körülmények között a múlttal való szembenézés szinte lehetetlen, hiszen most a jelennek kellene először szembe nézni. A cél nem szentesíti az eszközt.

– *Az átvilágítás eredményeinek nyilvánosságra hozatalának milyen pozitívumai vannak a református egyházra nézve?*

– A sajtóban lebegtetett úgynevezett leleplezések nem az igazságot szolgálják, hanem a zavart.

Jézus azt mondta, hogy az Igazság szabadokká tesz bennünket. A sajtóhadjárat nem tesz bennünket szabadokká, sokkal inkább egymás felé gyanakvóvá és egymástól elfordulóvá. Ez elpusztítja a közösséget. Elengedhetetlen az egyházunk kommunista múltjának feltárása, de nem így. Az egyház elsősorban nem intézmény, hanem közösség és magatartás, világszemlélet, viszonyulás. Ez pedig meghatározza a dolgok módját is. Az egyházban minden Isten előtt és Istennel, valamint közösségben – ennek leleplezésében, a testületekben – történik. Vannak egyházfegyelmi testületeink, a sajtó nem tartozik ezek közé. A cél nem szentesíti az eszközt, az egyházban különösen nem.

– *Mi lenne a megoldás?*

– Nincs az a mélység, ahonnan ne lenne szabadulás. Ennek egy módja van: a bűnbánat. A bűnbánat nem csak megmutatja az Igazságot és ezáltal szabadokká tesz bennünket, hanem megtanít az alázatra, a hűségre és a bölcsességre is. Közegyházi életünkben és dolgaink intézésében helyre kell állítani az Isten-látást és az Isten-értést.

PAP ISTVÁN

(BIHARI NAPLÓ, 2009. június 24.)

Nem lehet leállítani az átvilágítást

Az átvilágítás legyen intő jel arra, hogy ilyesmi soha többé meg ne ismétlődjön, nyilatkozta a református egyházban történő átvilágítási folyamat kapcsán Bereczki András paptamási lelkész.

– *Tőkés László püspöki tisztségéből történő lemondása kapcsán fejtsé ki véleményét.*

– Annyiban szerencsés Tőkés László lemondása, hogy mostani mandátuma alatt teljesebb munkát tud végezni az EP-ben, és utat is nyitott ezáltal ahhoz, hogy egy újonnan megválasztott püspök szabadon kibontakozhasson. Abban reménykedem, hogy megtalálják az a püspök, aki továbbviszi azt az örökséget, amiért Tőkés László püspök húsz évig harcolt, gondolok itt az egyházi ingatlanok visszaszolgáltatására, a felekezeti oktatási rendszer felépítésére az óvodától az egyetemig. Sok minden másként alakult volna, ha nem ilyen kemény, harcos egyéniség van az egyház élén. Igazából én zívésben látnám őt továbbra is az egyház élén, sőt, azon sem lepődnék meg, hogyha a júliusi közgyűlésen megpróbálnák felkérni erre.

– *2010-ben Tőkés Lászlónak még lesz joga püspöki tisztségre jelölteni magát?*

– Ha jól tudom, akkor joga van indulni. A nyugdíjkorhatárhoz egy ilyen esetben nem lehet mereven ragaszkodni, legfeljebb egy közlekedés esetében, akit nem köt egy mandátum. Én támogatnám Tőkés Lászlót, ha 2010-ben jelölné magát a püspöki tisztségre.

– *Mi a véleménye az átvilágítási folyamatról?*

– A rendszerváltás után Nagy Bandó András humoristának volt egy mondata: „hogyha tudtam volna, hogy annyi aljasságért, amit ebben az országban elkövettek, még szóbeli megrovás sem jár, én is megvettem volna.” Legyen intő jel. Az átvilágítás

bármennyi feszültséget kavarr, végülis egy kornak az átvilágítása szeretne lenni. Én egy idő után azt látam, hogy nem is volt más célja a beszerzési komédiának, mint az, hogy szétverje a kis közösségeket, baráti köröket. A református lelkészek különösen nehéz helyzetben lehettek, mert a halálraítelt magyarságnak, egy halálra szánt egyháznak voltak a képviselői. A legtöbb lelkész saját félelmének áldozata lett; nagyon szerencsés ember az, aki ellen tudott állni úgy, hogy annak nem lettek az életét megnyomorító következményei.

Az se hős, csak sikerült neki, mert azért meg lehetett tagadni a kollaborációt. Ha ma van még értelme az átvilágításnak, akkor az az, hogy soha meg ne ismétlődjön, és hogy a mai nemzedéknek, a fiatal lelkészi karnak legyen örök intó jel. Mert azt egy percig se higgye senki, hogy olyan országban és olyan körülmények között élünk, ahol ez nem kezdődhet elől, vagy éppen nincs folyamatban. Az átvilágítást most már megállítani nem lehet, de én mindenképp a megbocsátást ajánlanám, már csak azért is, mert a mi hitünk a megbocsátó Jézuson alapszik. De igazi megbocsátás csak akkor lehetséges, ha tudjuk, hogy kinek kell megbocsátani. Az, hogy el kell felejteni és meg kell bocsátani, ez egy aranyos pietista maszlag, amitől nem látjuk tisztábban a világot.

Teljesebb átvilágítás

– Az átvilágítás az egyház belső ügye, vagy egyetért az egykori besúgók neveinek nyilvánosságra hozatalával?

– Ha a veszteség és nyereség szempontjából vizsgáljuk a kérdést, akkor jobb lett volna a mai gyülekezeteinknek, ha a lelkészi közösségekben belül tesszük tisztába a dolgokat, de ha már folyamatban van, akkor egy még teljesebb átvilágításra is szükség lehet. De azért nem jó az, hogy a lelkészek csendben megöregedtek és negyven-ötven éves fejjel jutnak oda, hogy a fiatalok ferde szemmel néznek rájuk.

PAP ISTVÁN

(BIHARI NAPLÓ, 2009. június 24.)

Ember számoltat el embereket

Gavrucza Tibor székelyhídi református lelkipásztort, egykori érmelléki esperest, megyei tanácsost, a Bihar Megyei Vallásügyi és Kulturális szakbizottság elnökét arra kértük, hogy a Királyhágómelléki Református Egyházkerületben várható püspökválasztás előtt mondjon véleményt arról, milyen kellene legyen az egyház főpásztora.

Íme a válasza:

- Mindenekelőtt legyen keresztyén, hívő ember.
- Ne legyen túl fiatal és tapasztalat híjával.
- Ne legyen idős és energia híjával.
- Legyen teológiában jártas, jó igehirdető.
- Ismerjen és beszéljen nyelveket.
- Legyen jó szervező, egyházat szerető és lelkipásztor társait oltalmazó.
- Legyen első a szolgálatban és első a szolgák között.

Az átvilágítással kapcsolatban Pál apostol véleményén vagyok, aki azt mondta: „Ami hátam mögött maradt, elfelejttem és igyekszem célegyenest

előre menni.” Az a tény, hogy olyan ember számoltat el embereket, akinek magával is elszámolni valója van, az kiábrándító.

DÉRER FERENC

(BIHARI NAPLÓ, 2009. június 25.)

Egzséges folyamat az átvilágítás

Csűrű István helyettes püspök is nyilatkozott a Bihar Naplónak a Királyhágómelléki Református Egyházkerület érintő kérdésekben: Tökés László lemondása és az átvilágítási folyamat ügyében.

„Nagyon becsületes és tisztességes döntés volt, hogy Tökés László lemondott, ugyanis neki szándéka volt az erdélyi magyarság érdekképviseletéért EP-mandátumot szerezni. Örülök, hogy mi is részesei lehetünk annak, hogy ehhez a célkitűzéshez eljuttassuk. Az elmúlt másfél esztendő egy ideiglenes és bizonytalan időszak volt a püspök úr és az egyházkerület életében, mert akkor ő akadályoztatva volt püspöki munkakörének ellátásában, így az egyházi előírásokat pontosan betartva átadta a hatáskörök jórészét a helyettes püspöknek. Most azonban teljes EP-mandátumot szerzett, és ezzel gyakorlatilag munkahelyet váltott. Ezt az új helyzetet már nem lehet akadályoztatásnak tekinteni, tehát a püspöki hatáskörök átadása sem lehetett követendő megoldás. Így Tökés László saját akaratából és az Egyházkerületi Közgyűlés jóváhagyása értelmében lemondott, hogy elkezdhesse európai parlamenti mandátumát. A kánonjogi ismereteim szerint 2010-ben Tökés László nem pályázhat püspöki tisztségre, mert a hatéves ciklusából öt év már letelt; de mivel a kánon kimondja, hogy egy személy egymás után csak kétszer tölthet be püspöki tisztséget, így Tökés László a következő ciklust kihagyva 2016-ban ismét jelölhető majd magát. Ebben az esetben az egyházkerület nem gördítene akadályt a nyugdíjkorhatárra hivatkozva, főleg nem egy ilyen jelentős személyiség esetében, mint Tökés László.”

Az egyháznak nem árt

„Egy egységes gondolat volt az, hogy az egyházkerület eldöntötte az átvilágítást, és az is, hogy ennek törvényes keretét megteremtette” – közölte Csűrű István. „Ugyanis az egyházkerület alakított egy bizottságot, mely vizsgálja, majd eldönti azt, hogy ki milyen mértékben érintett. Viszont engem is váratlanul ért az a hír, hogy Molnár János szegedi tanár kutató munkája nyomán egy olyan könyv fog napvilágra kerülni, melyben a szerző a Királyhágómelléki Református Egyházkerület említett bizottságának ellenőrzése nélkül fog adatokat közölni. Mivel nem ismerem a könyv szerzőjének munkamódszerét, ezért számomra az a reménység marad, hogy precíz és kifogástalan munka kerül ki a keze közül. Véleményem szerint az átvilágítási folyamatnak az egyházon belül kellene megtörténnie. Észérvekkkel nem tudom ezt az álláspontomat alátámasztani, csupán benyomásaim vannak arról, hogy elég megtisztulás lenne, ha az egyházon belül maradna az átvilágítás. Azt mindenesetre hangsúlyoznám, hogy a nagy nyilvánosság elé tárt adatok nem fognak ártani az egyháznak, csak az érintett személyek megítélését fogják negatívan befolyásolni.”

PAP ISTVÁN

(BIHARI NAPLÓ, 2009. június 25.)

NYILATKOZAT

Alulírottak, a Bihar Református Egyház-megyei lelkipásztorai, a 2009. június 16-i lelkész-értekezletünkön megbeszéltek alapján azzal a kéréssel fordulunk Egyházkerületünk Elnökségé felé, hogy bármilyen fegyelmi jellegű kivizsgálás Egyházunk hatályos törvényei szerint a fokozatosság elvét és az ártatlanság vélelmét figyelembe véve történjen, és előzetes egyeztetés nélkül az Elnökség ne tegyen publikussá kivizsgálatlan, elbírálatlan belső ügyeket. Ugyanakkor felhívjuk Egyházkerületünk Elnökségének figyelmét, hogy a Securitate-val együttműködők kivizsgálását szabályozó törvény értelmében az érintettek neve nem tehető publikussá.

Tisztelettel:

BERKE SÁNDOR
PAPP JÓZSEF
SZILÁGYI PÉTER
PÁZMÁNY ATTILA
BOROS ISTVÁN
SZOBOSZLAI ISTVÁN
GAVRUCZA-NAGY EMESE
KELEMEN ISTVÁN
SZATMÁRI-GERGELY ELEMÉR
SZÜCS IMRE
MIKLÓS CSABA PÉTER
LUKÁCS PIROSKA ANGÉLA
FINTA LILLA EMESE
CSOMAY ÁRPÁD
PÁL LÁSZLÓ
FILEP ATTILA
VISKY ISTVÁN
MIKLÓ ISTVÁN BOLDIZSÁR
SZEKERES SÁNDOR
DÉNES KÁROLY
MAKSAI ÁRPÁD
SZABÓ ÁRPÁD CSABA
SZABÓ LÁSZLÓ
ZSIGMOND ATTILA
FÖLDÉSY MÁRTA
PRÉM IMRE CSABA
ARDAI ERIKA
SZIGETI FERENC
DEMETER SZILÁRD
SZIGETI FERENC ERNŐ
FAZAKAS FERENC
CSERNÁK BÉLA
FARKAS ANTAL
FAZAKAS ESZTER
ZABÁN BÁLINT KÁROLY
MIKLÓ FERENC
FILEP FERENC
HERDEÁN GYÖNGYI
RÉMAN ELEK ISTVÁN
TOLVAJ LÁSZLÓ

NYILATKOZAT az egyházi titkosszolgálati átvilágítás kérdésében

Az Erdon levelezőlista egyik józan beírója a következőképpen fogalmaz: „Nem tudom elképzelni, hogyan hihették – egyesek –, hogy soha nem derül ki semmi. Elég lett volna, ha belegendoltok a történet-írásba, s megnézitek, mi mindent tud az emberiség a múltjáról. *Butaság volt húsz évig hazudni.* Viszont aljári vagdalkozások azok esélyét rontja, akik *maradék méltóságukat* talán még megmenethetnék” (2009. július 7.) (Kiemelések tőlem – T. L.).

Az utóbbi időben egyre-másra jelennek meg olyan dokumentumok, információk, leleplezések, melyek jókora kétséssel és töredékesen ugyan, de lépésről-lépésre felfedik a múltat, a – volt – titkosszolgálati ügynökök kiletét és tevékenységét, és világossá teszik számukra, hogy: butaság és kár volt húsz évig hazudni. Továbbá az is egyre világosabbá válik, hogy a – volt – kollaboránsok „maradék becsületének megmentése” csak a *valóság feltárása, az igazság kimondása, valamint a bűnbánat és a bűnbocsánat* útján lehetséges. *Egyházunk becsülete* is csak ilyenképpen állítható helyre.

Mindzek ellenére, az egész posztkommunista és posztsekurista társadalomban változatlanul erős ellenállás nyilvánul meg a múlt megismerésével és bevallásával szemben. Ez alól – sajnos – az egyházi szféra sem képez kivételt. Pedig az igazságosság és a bűnvallás alapuló megbocsátás keresztény hitünknek alapértékei. A múlt bűneit nem tetézhadjük tovább hazudással.

* * *

Nyílt vagy alattomos, közvetlen vagy közvetett formában, tudatos célzatossággal vagy naív jóhiszeműséggel, magamentésből vagy bűnpártolói indulattal sokan igyekeznek feltartóztatni vagy megakadályozni, hitelteleníteni vagy újtáról letéríteni az egyházi átvilágítás és – ezáltal – az erkölcsi megtisztulás és megújulás folyamatát.

Ezt teszik – példának okáért – az *Erdély Online* gyalázkodó névtelenjei, akiknek minden bizonnyal jó okuk van a dühödött vagdalkozásra. Nem nehéz kitálatni, hogy a verbális agresszió eme „kommandócsoportjába” kik is tartozhatnak: olyanok, akiknek – az igazságtól – igencsak van félvállójuk.

A volt (?) kollaboránsok és volt (?) tartótisztjeik, az átvilágításban ellenérdekeltek személyes és posztkommunista, egyház- és magyarellenes támogatóik különösképpen *aktívok* lettek az utóbbi időben.

Báthori Gyula, volt gencsi pap, minékutána egyháztromboló tevékenységének megérdemelt gyümölcséit learatta, az Országos Átvilágító Bizottságot (CNSAS) kerületi, és a nyilvánosság skandalizálásának tragikomikus kísérletével folytatja garázdálkodását.

A „*Marton Arpad*” által jegyzett, ismeretlen feladótól származó – mellékelt – levél viszont személynek címzett burkolt fenyegetéssel szegül szembe a „szekus-kollaboránsok elleni hadjáratával”.

Ennél is meggondolkoztatóbb az a kétes eredetű, hivatalos hangvételű felirat, melynek szerzői a CNSAS elnökét, *Csendes Lászlót* jelentik fel az általa vezetett testület alelnökénél az intézménynél elkövetett ún. törvénysértések miatt. A feljelentők „az Egyházkerület klerikus és laikus szolgálattevőiként” nevezik meg magukat, és – egyebek mellett – személyem, valamint a Szigorúan ellenőrzött evangélium I. című kötet szerzőjét, *Molnár János* egyháztörténészt is törvénysértéssel vádolják meg. A megkeresésre *Virgiliu-Leon Tárâu* alelnök válasza 2009. január 13-án kelt átiratában, melyben visszaautóítja a megalapozatlan vádakot. (Lásd az idézett levélváltást mellékelve).

Figyelemre méltó, hogy az a *Fazakas Sándor*, aki *Papp László* ex-püspök volt titkára, aki „*Herman*” fedőnéven kollaborált a Szekuritátéval, az előbbi felirathoz lehetséges püspökjelöltként szerepel – más, megnevezetlen jelöltek társaságában. Közismert,

hogy a volt rogeriuszi lelkész tavalyi lelepleződésekor a Bihari Naplóban megjelentetett magamentő írásában „szór átkot” Egyházára, annak püspökére és „zsoldosaira”. (Lásd mellékelve *Fazakas Sándor* 2008. május 6-án kelt levelét.)

Habár ez az eset nem az előbbi kategóriába tartozik – mindazáltal igen sajnálatos, hogy 2009. június 18-án kelt kollektív feliratukban (lásd mellékelve) a *Bihari Református Egyházmege* alulíró lelképástorai a szekus-kollaboránsok sajtóbeli leleplezése ellenében foglalnak állást, és ahelyett, hogy – egészséges erkölcsi érzékkel – elítélnék a sorainkban lapuló ügynököket, az Egyházkerület Elnökségének figyelmét arra hívják fel, hogy: „a Szekuritátéval együttműködők kivizsgálását szabályozó törvény értelmében az érintettek neve nem tehető publikussá” (Kiemelések tőlem – T. L.)

Húsz év után joggal tevődik fel a kérdés: az Egyházmege miért nem alkalmazza magára *A szeretet himnuszának* ígétjét, mely szerint: a szeretet „nem örül a hamisságnak, de együtt örül az igazsággal” (IKor 13.6)! Méltó volna ugyanis, hogy egész Egyházkerületünk egységesen kiálljon az Anyaszentegyház megtisztulása, „a hamisság” megszüntetése mellett, és teljes erkölcsi erejével az átvilágítás – mesterségesen késleltetett – ügyét támogassa.

Igaza van *Sándor Lajos* lelképástorának abban, hogy: „Elkéstünk az átvilágítással”. Akkor viszont tovább ne késleltessük, ne álljunk meg félúton.

Csúry István „egészséges folyamatnak” nevezi az átvilágítást, és azt hangsúlyozza, hogy „a nagy nyilvánosság elé tárt adatok nem fognak ártani az egyháznak, csak az érintett személyek megítélését fogják negatívan befolyásolni”.

Farkas Antal viszont attól tart, hogy a folyamat „a református egyház megítélésének nagyon árt”.

Az átvilágítást nem lehet leállítani – mondja *Berecki András*, aki a megbocsátásra helyezi a hangsúlyt. „De igazi megbocsátás csak akkor lehetséges, ha tudjuk, hogy kinek kell megbocsátani. Az, hogy el kell felejteni és meg kell bocsátani, az egy aranyos pietista maszlag” – nyilatkozta a lelképástor.

Vishy István CE-vezető állítása szerint: „A leleplezések nem az igazságot szolgálják, hanem a zavart”. Isten szent nevének gyakori emlegetésével (Lásd: „Isten nevé hiába fel ne vedd!”) az átvilágítás ürügyén ad hangot egyháziidegen egyházkritikájának, szem elől tévesztve azt, hogy Anyaszentegyházunk általa is bírált sok nyomorúsága – egybekel mellett – éppen a múlttal való őszinte szembenézés elmaradásából fakad.

Pálfi József lelképástor, teológiai tanár világosan látja: „az egyik legfontosabb kérdés az, hogy ma is kik a lánczemei a hálózatnak, és kik működhetnek közre a nemzet és az Anyaszentegyház megrontásában”.

A felsorakoztatott megnyilatkozások – idézetek – a *Bihari Napló*, „Reakciók Tőkés László lemondásával és az átvilágítással kapcsolatban” című interjúsorozatából valók, amely joggal megkérdőjelezhető „árulkapcsolásos” módszert alkalmazva mossa egybe a két vizsgált kérdést.

Az igazság viszont az, hogy a történet valójában nem a lemondásom nyomán várható ún. *hatalmi hareról*, hanem az Egyház – az Egyházkerület s az egész posztkommunista társadalom – erkölcsi megújulásáról szól. Nem ilyen vagy amolyan jelöltek, hanem a visszahúzó múlt és remélt jövőendő erői között folyik a küzdelem. Ebben az értelemben nézve az átvilágítás és az utódlás ügye távolról sem – csak – *személyi kérdés*.

2009. július 10.

TÖKÉS LÁSZLÓ
püspök

Múlt és jelen

(Folytatás az 1. oldalról)

enged teret sem újabb bizonyítékoknak, sem kinkeserves cáfolatoknak.

Amennyiben olyan személy kerül vezetők tisztségbe, aki még nem lelepleződött le, csupán kimaradt az első körből, úgy tisztségbe jutása után nehéz elmozdítani. Aki viszont gyanúba keveredett, nem biztos, hogy lesz ideje tisztázni magát, s mire azt megteheti, már nem lesz alkalma versenybe szállni.

Az a véleményem, hogy – minden adat összevetésével – meg kell rendezni az egyházi kollaboránsok nyilvános „nürnbergi perét”, egyelőre csupán elmélet marad.

Egyházzójogilag nézve három szankcionálási lehetőség van.

1. Fegyelmi eljárás beindítása a volt kollaboránsok ellen, mert egyrészt megtagadta lelkesi esküjét, másrészt az 1998-as nyilatkozatában eltitkolta múltját és ezzel becsapta Egyházát.

2. Az önként, vagy zsarolhatóságuk miatt jelentők az Egyházat sértve, annak kárára jártak el, és a jelenleg érvényes Választási Szabályzat szerint semmiféle tisztségre nem jelölhetőek. (Választási Szabályzat általános rendelkezései).

3. Ekleziatikóvetés

Következményeiben beláthatatlan a szekusügy rendezése és lezárása.

1. Felvetődik az anarchikus, kaotikus állapotok kialakulásának lehetősége, ugyanis a volt besúgók egyházi tisztségviselését nem lehet elfogadni. Személyesen ki-ki megtagadhatja az engedelmséget, mondván, hogy indítsanak ellene fegyelmi eljárást, csak azért mert nem hajlandó elfogadni esküjét is megtagadó előljárója iurisdiccióját.

2. Amennyiben a vonalat nem tudjuk jó helyen meghúzni, úgy elkezdődhet a „boszorkányüldözés”. Természetesen itt számolni kell azzal, hogy az önkéntes és zsarolható besúgók be akarnak kerülni az ártalmatlanságok jelentők kategóriájába. El fog kezdődni a magyarázkodás, melyek szerint azt a pénzt nem is besúgási jutalomként kapták, zsarolhatóságuk csupán a piros-fehér-zöld lelkületük miatt volt lehetséges stb.

Ezek inkább a negatív következmények, de folytatható a sor igazán pozitív következményekkel is.

3. A szekusügy kényszerű nyilvánosság előtti tárgyalásával Református Egyházunk élen jár a megtisztulás útján, ráadásul nemcsak egyházi, de társadalmi szinten is.

4. A múlt lezárásával lehet valós megújulás.

Végül szeretném világossá tenni azt, hogy a kérdés rendezése nem a múlt okafogyott bolygatása, hanem következményeit tekintve a jövő pillére.

FORRÓ LÁSZLÓ
előadótanácsos

SZIGORÚAN ELLENŐRZÖTT EVANGÉLIUM

Királyhágómelléki besúgókról mutattak be könyvet Kolozsváron

A Szekuritáté munkájába nyújt betekintést több megfigyelt személy, besúgó, illetve szekus tiszt nevét fedi fel a Kolozsváron bemutatott Szigorúan ellenőrzött evangélium című könyv.

„Ha az 1990-es évek elején kiiktatjuk sorainkból őket, bizonyosan nem így alakultak volna a dolgaink, ahogyan alakultak. Az egyház, de még az RMDSZ is más lenne, ha az egykori kollaboránsok és besúgók ma nincsenek ott a sorainkban, hogy gátoljanak bennünket az előrehaladásban. Nem fejezdünk akarunk, hanem megfizetést” – fogalmazott Tökés László európai parlamenti képviselő csütörtökön, a kolozsvári Jakabffy Elemér Alapítvány székházában, Molnár János egyháztörténetész Szigorúan ellenőrzött evangélium című sorozat első kötetének bemutatóján.

„Az igazság kimondásával nem lehet ártani”

A Partiumi Kiadó gondozásában Nagyváradon nemrég megjelent, négyszáz oldal leírást és kétszáz oldalnyi dokumentum-faksimilét tartalmazó kötet ugyanis az egykori politikai rendőrség, közismert

nevéen a Szekuritáté munkájába nyújt betekintést több, az egyház berkeiben tevékenykedő megfigyelt személy, besúgó, illetve szekus tiszt nevét fedve fel. Tökés László megfogalmazása szerint az igazság kimondásával és a megfizetéssel nem lehet ártani, éppen ezért azt mondta: „úgy érzem, hogy jó ügyet szolgálunk”, a Szekuritáté működését feltáró könyvsorozat elindításával. Molnár János egy kínai mondatot parafrazálva úgy vélekedett: ott ahol a többség bolond, az épészű kisebbséget tekintik őrültek, ez történt a kommunizmus idején, de egyben arra figyelmeztetett, hogy „a bűnmegvallásra és bűnbocsánatra soha nem lehet azt mondani, hogy késő”. „Célom nem az volt, hogy a kötetben közölt források nyomán bárki ellen is szankciókat foganatosítsam az egyház, mert ez nem fér össze az én erkölcsi nézetemmel. Az egyház különben is az az intézmény, amely kezelni tudja az ilyen helyzeteket” – fogalmazott.

Leleplezett besúgók

Tökés László adatai szerint az erdélyi református egyház kereteiben dolgozók kétharmada meghurcolt, meggyőzött, egyharmad viszont „cinkos,

besúgó volt, aki 1989 után is folytatta vagy folytatja káros tevékenységét”. Az európai parlamenti képviselő ehhez kapcsolódva bejelentette: bár már 2008 decemberében biztosan tudták, hogy egykori sógora, a ma Magyarországon élő Bartha Tibor ortopéd orvos a kommunista titkosszolgálat ügynöke volt, ezt akkor mégsem tudták bizonyítani; és dacára annak, hogy a Szekuritáté Irattárát Vizsgáló Országos Tanács azóta sem dekonspirálta a Stelian nevű ügynökét, most már rendelkeznek olyan dokumentumokkal, amelyek alapján egyértelmű: Bartha azonos Steliannal – magyarázta Tökés. Mint mondta, a CNSAS irattárából azóta előkerült iratokban maga a Szekuritáté „szólja el magát”, felfedve a Stelian nevű besúgó kilétét. „Nem a bosszú, vagy az egyoldalú elégtétel vezérel, de gondoljuk csak el, hogy Bartha Tibor még mindig az erdélyi kapcsolatokat meghatározó magas körökben, a nemzeti oldalon dolgozik. Rémtörténet, dráma ez az egész, és egyszerűen nem találok magyarázatot a motivációjára” – tette hozzá az EP-képviselő.

BENKŐ LEVENTE

(KRÓNKA, 2009. június 26.)

Nincs k

Talán mindannyian emlékszünk még Esterházy Péter esetére. Befelezi a Harmonia Caelestist, pontosabban kiadás alatt a – most maradjunk ennél – családregény, még javítgatja a kefelevonatot, amikor szembeül azzal, hogy apja Csanádi fedőnéven „titkos megbízott” volt, ügynök, ha úgy tetszik, mi úgy mondjuk: besúgó.

Esterházy megírja ezt is, a Javított kiadás című könyvében mássalhangzóval jelzi, ahol sír, elerednek a könnyei, k, ennyi: k.

Amikor Molnár János Szigorúan ellenőrzött evangélium című könyvének kéziratát először olvastam, nemigen tudtam, hogyan viszonyuljak hozzá: lezárom a gépet, kilépek az ajtón, köszönök XY-nak, vigyázok, ne lássa rajtam, hogy őt olvasom, ő is benne van; mert tudom, hogy szűkebb környezetemben, Nagyváradon, a Királyhágómelléki Református Egyházkerületben ezt a könyvet így fogják olvasni, benne vagy, nem vagy benne, benne leszel a további kötetekben, ha ebben nem vagy benne – így kérdezik tovább ezt a történetet, ezeket a történeteket.

Mondhatjuk, persze, hogy mindenki benne van, benne volt, aki akkor élt, ilyen volt a rendszer, és ez is egy álláspont, megérteni a rendszert, mintha az felmentené az egyént, nincs akkora egyéni felelősség, a rendszer volt a bűnös, nem ő, elmúlt, lejárt, felejtjük el, ne foglalkozunk vele, hiszen azóta mennyi jót tett, jó ember.

„...Az informátor – idézzük Molnár Jánost – a legritkább esetben elkötelezett kommunista, sőt, rendszerint egy ellenségesnek, vagy legalábbis gyanúsának minősített csoport, társadalmi réteg tagjaként épp azért szemelték ki, hogy feltűnésmentesen informálódhasson övéi között. Volt lehetősége a választásra. És inentől, a választás aspektusainak

sokrétűségétől kezdve válik az informátorok története a kommunizmus emberi drámájává...” (Kiemelés – D. Sz.)

Volt lehetősége a választásra tehát.

Igen ám, viszont Demeter M. Attila a Magyar Kisebbség „A pártállami diktatúra titoktartásáról” szóló, 2007/1–2-es számában rámutat: „A totalitárius rendszerekre az volt jellemző, hogy nem választható alternatívákat kínáltak fel a polgároknak. Sokan, feltételezhetően Szilágyi Domokos is, kényszerhelyzetben lettek besúgókká. És pontosan ez a rendszer specifikuma: olyan választási helyzetek elé állítja a polgárait, amelyek nem valódi választási helyzetek, embertelen választási helyzetek stb.” (Kiemelés az eredetiben.) Tegyük hozzá, a filozófus szerint „ez ugyan nem menti fel az egyént a felelősség alól, de megmutat valamit a rendszer természetéből”. A továbbiakban azt írja: „Kivételesen jellemes, erős erkölcsi meggyőződésű emberek mondhatják ilyen helyzetben, hogy: inkább a halál, csak hogy többnyire nem vagyunk kivételesen jellemes emberek, s az »inkább a halál« pedig nem épeszű választási alternatíva.”

Molnár János a következőképpen fogalmaz: „A dráma erkölcsi vonatkozásait kihangsúlyozza az a helyzet, amikor az informátor egy vallási közösség bármilyen szintű vezetője (lelkész, pap, rabbi, imám, presbiter stb.), vagyis tisztségénél fogva, eskü terhe alatt, emberi titkok tudója és őrzője. Amikor tisztségénél fogva a rábízott egyén és közösség emberi integritásának védelmezője kellene legyen. Vizsgálódásom ezt a szempontot tekintni a legmértvadóbbnak, mert arra a kutatói tapasztalatra épül, hogy a lelkész-informátorok igen kis része az, akit karrier- vagy hatalomvágy motivál, aki örömet lel a kiszolgáltatottak kiszolgáltatásában, vagy konkurenciának

tekintett kollégáinak befektetésében. Többségük emberi gyengeségek, szenvedélyek rabjai, akik a túlélési életstratégia részeként vállalták, hogy valamilyen szinten információt szolgáltatnak kollégáikról, vagy a rájuk bízott hívekről. Illetve többnyire valóban többre érdemes személyiségek, akik felvállalják, hogy tehetségük kibontakoztatását akár valamilyen szintű informatori szolgáltatás árán is megvalósítsák. Félreértés ne essék, ez a megközelítés nem ment fel senkit a felelősség alól, de biztosítja egyrészt azt a minimális objektivitást, ami a tudományos kutatás egyik elengedhetetlen feltétele, másrészt azt az empátiát, ami nélkül emberi sorsokat ábrázolni torzító egyoldalúsághoz vezet.”

Nézzük csak: két ember – A és B – utaznak a vonaton. A kétkezi munkás, B lelkipásztor. A a rendszer ideológiai kedvezettje, elvileg az „ő ország” Románia Szocialista Köztárság, neki találták ki, B országa „nem evilágról való”, hivatásszerűen adagolja a „nép ópiumát”, eleve a rendszer ellenségének van kikiáltva. A és B beszélgetnek. Nem tudjuk, hogy B elmondta-e A-nak, mivel foglalkozik, vagy csak elnyerte A bizalmát, mindenesetre B – adatolja Molnár János e könyv 255. oldalán – „egy fiatalberről is jelent, akinek a nevét is megjegyezte, akit a vonaton ismert meg. Az illető panaszkodott, hogy leszerelt a miliciától, mert nem akarták figyelembe venni, hogy szeretne Bihar megyébe kerülni. Asztalosként dolgozik Nagyváradon, hallgatja a SZER-t, és igazat ad nekik. A [most maradjunk ennél] A nevű fiatalberről beazonosítják, és felhívják a Bihari Felügyelőséget, kísérjék figyelemmel.”

Ezt magyarázza meg nekem valaki. Nincs k.

Hiába, hogy ilyen a totalitárius rendszerek természete, hiába, hogy a lelkész is emberből van –

B ez esetben a rosszat választotta. Merthogy, mondja Schelling, az emberi szabadság lényege éppen abban áll, hogy képesek vagyunk a jóra és a rosszra, és itt a hangsúly az és-en van. B tudta, hogy a jelenlétevel árt A-nak, belülről ismerte a rendszert, tisztában lehetett az információ következményeivel. B-nek A az égdta világon semmit nem értett, ha fogalmazhatunk így, B-nek nem ez volt a dolga, nem erre szervezték be (kollégájáról kellett volna „informálódjon”).

De nézzük másképp: tegyük fel, B azt hitte, hogy A besúgó (volt milicista, ugye), és magát védendő jelentette fel őt (a foganatosított intézkedésekről nem tudhatott, nem előtte hozták meg a döntéseket). Merthogy ilyen volt a rendszer, a leg-egyszerűbb emberi kapcsolatokat is megmérgezte, családtagok jelentgettek fel egymást, senki nem bízott senkiben, és pont ez volt a Szekuritáté célja.

Csökkenti-e B felelősségét a második verzió?

Nem. Molnár János ebben a könyvében megmutatja, hogy még a rossz választások esetében is létezett olyan megoldás, amikor aránylag tiszta lelkiismerettel ki lehetett szabadulni a csapdhelyzetekből: például ugyan aljáról egy jelentési kötelezényt, utána viszont teljesen érdektelen információkat szolgáltatva mindaddig, amíg használhatatlannak nem minősítették, és le nem zárták a „megfigyelői” dossziédát (és többnyire áttettek a „megfigyeltek” közé). Fentebb, B történetében nem az „inkább a halál” dilemmáról volt szó, legfeljebb egy

kis kényelmetlenségről, amennyiben A szintén informátor lett volna.

Ha mélyen magunkba nézünk, sejtjük, valószínűleg az első variáns igaz, B túlteljesített, megemlítette ezt is.

Ezért nincs k.

Pedig szerettem volna, hogy legyen, hiszen személyesen érint ez az egész. Nekem csak életem első tizenhárom évét „vitte el” az a világ, viszont gyermekként az élet szép, ezért túl sok ilyen irányú tapasztalatom nincs. Ellenben végignézem a szüleim generációját, akik legszebb és megismételhetetlen éveiket töltötték ilyen körülmények között, emlékszem nagyapámra, aki büszkén mutogatta, mi volt a miénk még az államosítás előtt, és látom, mennyire akarnak felejtani.

Semmi heroikusát nem találnak abban, hogy túlélték a kommunizmust. Valószínűleg semmi heroikus nem volt benne. Sőt, kissé mintha szegyeneknének is. Idősebb írókkal beszélgetve éreztem, kényelmetlen a téma, hazudni kellett, hát dicsőretet hazudtak, tönkjént, szép jelent.

Piti kis történeteik vannak, emiatt elmaradt a katarzis kilencven után. Talán ezt szegyelik.

De akkor sem értem, hogy miért nem téma többmillió ember megnyomorított élete, nem beszélve a deportáltakról, a bebörtönzöttekről, a kivégzettekről.

Nem értem, hogy kilencvenötől errefelé miért nem hajtották el dühöden a hatalomba, közéletbe stb. visszaszivárgó kommunistákat, hiszen igazán tudhatták, mire képesek.

Ráadásul jelen esetünkben egyházi emberekről van szó, tehát bűnről és bűnbocsánatról kellene hogy beszéljünk. Ehelyett „leleplezésekről” szö-lünk, arról, hogy a kommunizmus hazugságra épülő világa után további húsz évet hazudoztunk. Mert fogadjuk el, hogy a totalitárius rendszerek valóban nem biztosítanak valódi választási lehetőséget. De hogyan magyarázzuk az azóta eltelt húsz évet?

Molnár János „a kommunizmus emberi drá-máiról” beszél.

Nos, sikerült kilúgozni szenvedéseikből min-dent, ami nemes, ami katarikus erővel bírhatott vol-na, ami áteszményítette volna nyomorúságukat.

Az empátiát hazudták el.

Ezért nincs k.

Az átvilágítási folyamatot ennek ellenére foly-tatni kell. Egyéb haszna mellett: legalább a szegényt ne hagyjuk örökül utódainkra.

DEMETER SZILÁRD

A szerző a Partium Kiadó igazgatója, a Molnár János: Szigorúan ellenőrzött evangélium c. könyvének kiadója.

Jelentem a világnak...

Hatvanegy éves koromban, Isten színe előtt, fölemelt fővel várom ítélő bírám az égből. Kijelentem, hogy a román állam hajdani vagy mai, Securitate néven nevezett intézményének, tisztjeinek, legénységének vagy műszereinek soha, semmilyen együttműködési vagy szervezési nyilatkozatot alá nem írtam, azt szóban meg nem ígértem, soha, egyetlen jelentést sem írtam és sem szóban sem írásban nem jelentettem fel soha senkit.

Soha, semmilyen támogatást nem kértem ettől a szervezettől!

A Securitate kolozsvári, beszercei és marosvásárhelyi épületeibe sokszor hívtak, beparancsoltak, soha sem jelentkeztem önszántamból. A szekuritátások rábeszéléseinek, vallatásainak, zsarolásainak egyetlen egyszer sem engedtem. Részemről mindig ugyanaz volt a válasz a kioktatások és vallatások alkalmával: majd figyelmeztetem a Securitate Hivatalát, ha Románia ellenségeivel találkozna. Kijelentem, hogy még ilyen jellegű jelentést sem írtam, sem szóban nem közöltem. Kijelentem, hogy amíg a CNSAS irattárában őrzött szekus irományokat nem láttam, addig soha sem tudtam arról, hogy engem „Herta”, „Jókai” vagy „Zsigmond” néven neveztek a Securitate alkalmazottai a rólam készült feljegyzéseikben. Egy hajdani idős barátom megsúgta, hogy ő „Külföldi úr” néven kellett jelentsem engem, ennek azonban nincs is nyoma az eddig előkerült irattartómban...

Molnár János Szigorúan ellenőrzött evangélium című kötetében (2009. jún.) a szerző a Securitate reám vonatkozó iratainak elemzése alapján megismélti a szekusok egyoldalú állítását, hogy somkeréki lelkész koromban úgynevezett informátoruk voltam. Pontosabban: besorol a bizonytalan kilencek csoportjába. Meg kellett érjem: megfigyeltből meg-

figyelő, vagy fordítva. Ez ellen végérvényesen tiltakozom. Még annak a feltételezése is fáj, hogy akár-csak egy napig is a Securitate informátora lehettem volna. A Securitate Hivatalának nincs és nem is lehet birtokában „informátorságomra” vonatkozó bizonyítéka, mert én semmi efféle nem követtem el.

Ezért jelentem a világnak, hogy a szekuritátés irattári állítást rágalmaszának tartom és mélyen sérti az integritásomat. A Securitate az én szememben gyilkos bűnszövetkezetnek számított, amely ítélet alá esik.

Holland állampolgárságú feleségemet, családomat, barátaimat folyamatosan tájékoztattam a szekuritate fogásairól és gyötiréseiről. Bevetettek ellenünk a megfélemlítés eszköztárát, bizánci módon zaklattak éjjel és nappal, szabótáltak és bosszantottak. Aki ismeri az életemet és a családom sorsát, az tudja, hogy miken mentünk keresztül, azt, hogy olyan idők is voltak, amikor alattomosan halálra kerestek. Ma is fülemből cseng Édesapám szava: piszkos világot értünk fiam...

Kérem a tanuk, valamennyi becsületes embernek a segítségét, így a Molnár Jánosét is, ahhoz, hogy nyíltan, reám és családomra vonatkozó dokumentumokhoz juttassanak minket, beleértve az emlékeiket is, hogy több helyről is feltárhassuk annak a korszaknak a praktikáit. Igényeljük az iratinkat az államtól, mindet, követeljük a múltunk hamisításának és kódosításának a leállítását. Esetemben nem akarok sem másodsor, sem annyiadikszor szenvedő áldoztá válni, még félreértés miatt sem.

Jelentem azoknak, akiket illet, hogy eddig egyetleneg besúgónk sem jelentkezett bocsánatkérésre, pedig meg van írva, hogy minden, ami a napvilágra jó, világosság (Efézus 5,13).

Gondolják végig az egytízézer, hogy tízenégy éves korom óta miért figyeltek és üldöztek annyira!

Számomra a keresztyén ember méltósága volt a mérték, ma is ezt vallom, egyedül az Úrban dicsekedve (2Kor 10,17), hogy lelkiismeretem szerint, hitben tarthattam ki a veszélyes helyzetekben.

Kérem, hogy jelentkezzenek a besúgók is meg a szekuritátés hivatalnokok, hogy könnyíthessenek a lelkiismeretükön és jövőveleg működjének közre a múltunk történéseinek tisztázásában. Lelkészként hiszem és vallom a bibliai áldás és átok erejét, amelyre most azért utalok figyelmeztetőleg, hogy a névtelenség vagy az álnév mögé búvó gonoszokat és vádaskodókat nem védi meg a sötétség: „Nincs oly rejtett dolog, ami napfényre ne jőne!” (Mt 10,26-27). Továbbá azért, hogy a becsülettel, az étellel és a halállal visszaélő Securitatét, a káromlókat, valamint a perverzításokat és a banalitásokat, Pál apostollal szólva, átadhassuk a Sátánnak (1Tim 1,20). Keresztyén hitvallásunk kötelességként írja elő a felebarátaink jó hírnevének előmozdítását, ez pedig komoly ügy. A kulcsok hatalma az Anyaszentegyházra bízott, tehát hirdetni kell és élni kell vele, hogy az arra vágyók megtisztulhassanak!

Románia egészének vonatkozásában régóta szükségesnek tartom az egyházi és polgári testületek átvilágítását a korrupció megfékezése és a szekus államiság örökségének a felszámolása érdekében. Mindenki adjon számot magáról!

Önértékelésünk legyen becsebb mint az erőszakszervek kartotékja. Adja Isten, hogy olyan nyílt társadalomná válhassunk, ahol többé nem lesz tiltott az Evangélium.

A jóakarató embereknek áldást és békeséget kíván:

2009. jún. 29-én

HERMÁN M. JÁNOS

Válaszlevél Hermán M. Jánosnak, s akiket még illet

Kedves János!

Köszönöm, hogy Családodnak, Barátaidnak és a Világnak címzett „jelentésed” nekem küldött kísérőlevele szerint még barátodnak tekintesz. Az általam neked okozott „égbekiáltó sérelem” ellenére. (Én függetlenül a te benned dúló érzelmeiktől, változatlanul becsülöm és tisztetem mindazt, amit 61 év alatt kiteljesítettél.) Elfogadva, hogy az érintett egészen más szemmel nézi a saját történetét, mint a kívülálló, illetve, hogy ténylegesen mi történt, azt csak ő és az őt „megdolgozó” tisztok tudhatják, továbbra is fenntartom, hogy:

1. A „Szigorúan ellenőrzött evangélium” I. kötetének azon része, amely az általam neked önszántadból átadott, általam sohasem igényelt iratgyűjtő alapján készült, nem a te informátori beszervezésedről szól.

2. A kb. 21 oldalas szövegből, egy-másfél oldal foglalkozik az iratgyűjtő szerinti beszervezési akcióval. Ebben kifejezetten azt állítom, szintén az iratok alapján, hogy a beszervezéssel valami nem stimmel, mert nem tartalmazza azokat a kötelező elemeket, amit a beszervezéskor a leendő informátortól „ki kell venni”, hitele tehát erősen megkérdőjelezhető.

Ebben az is le van írva, hogy panaszozzák, nem vagy hajlandó információt adni az ismerőseidről. Vagyis senki (én biztos nem) nem állítja, hogy te bárkit feljelentettél volna. (A nekem átadott iratokban még a Securitate sem!) Hogy a rólad szóló anyagban, durván egy évig, mint „nem engedelmeskedő informátort” tartanak nyilván, erről én nem tehetek. Vagy elfogadom – ha fenntartásokkal is – a fennmaradt dokumentumokat kiindulópontként, vagy nem. Ha nem, akkor viszont senki esetében sem fogadhatom el. Akkor az üldözés tényeit sem tekinthetem hitelesnek. De akkor minek alapján lehet valamiről, valakiről bármit is állítani? A Csiha Kálmánnal való összehasonlítás nem helytálló. Ugyanis a rendelkezésre álló adatok szerint Csiha a Vallásügyi Államtitkársággal volt hajlandó tárgyalni, mint hivatalosan az egyház főle rendelt szervvel. Hogy tudatában volt-e annak, hogy a magukat a Vallásügyi Államtitkárság embereinek mondó személyek, valójában magasrangú szekusok voltak, arra (eddig) nincs bizonyíték. A „besoroláson” ez indokolja.

3. A további 19 oldal a te „küzdelmes életeredről”, „fájdalmas meghurcoltatásaidról”, az ellened és családod elleni megtorlásokról, kompromittáló

álhírtérjesztésről stb. szól. Hogy ez mennyire elnagyolt, nyilván nézőpont kérdése. Ha mennyiségi mutatók (pl. oldalszám) szerint hasonlítom össze mások anyagaival (amit szerkesztési szempontokból meg is kellett tennem), úgy vélem arányos. Nyilván húsz év szenvedésehez képest aránytalanul kevés.

4. Tudom, a téma iránti hiperérzékenységedet a „titoktalanításban” vállalt szereped, egyházpolitikai meggondolások, és még annyi minden magyarázza. Ez nézetem szerint egyáltalán nem baj. Sőt! Csak maradj is ilyen, tarts ki továbbra is vélt vagy valós igazságaid mellett, harcolj értük, ahogy a szíved diktálja. Hogy most speciál indultaid hulláma engem is el-elborít, a vállalással, amit elkezdtem, elkezdünk együtt jár. A szükséges rossz, ha úgy tetszik. Nyilván te is ismered a székely mondást: nem az a legény, aki adja, hanem aki állja. (Persze, mint minden mondás ez is sántít egy picit, de hát ez a mondások természete.) Isten áldása legyen minden további munkálkodásodon.

Barátsággal:

MOLNÁR JÁNOS

Bepanaszolták Tőkés Lászlót a CNSAS-nál

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület (KREK) múltjának átvilágítása elvi kérdés – jelentette ki Tőkés László leköszönő püspök, európai parlamenti képviselő pénteki, nagyváradi sajtótájékoztatóján. Tőkés cáfolta azokat a vádakokat, amelyek szerint a Szekuritáté besúgóinak leleplezése mindössze arra irányulna, hogy a püspöki székre pályázók névsorát befolyásolja.

Tőkés László a sajtó rendelkezésére bocsátott egy levelet, amelyet a Szekuritáté Irattárát Vizsgáló Bizottság (CNSAS) alelnökének, Virgiliu Leon Tárának címzett egy vagy több ismeretlen személy. A levél írója megkérdőjelezi a bizottság tevékenységének törvényességét, amiért a KREK-en belül végzett átvilágítási folyamatban állítólag nem értesítette írásban az ellenőrzötteket.

Mindemellett azt is állítja, hogy a feltárás révén a püspök azokat a lelkészeket akarja hiteltelenné tenni, akik esetleg ellenében indultak volna a

legutóbbi, illetve a következő püspökválasztáson. Bár utóbbin Tőkés nem vesz már részt, a levél írója gyanítja, hogy mégis befolyásolni próbálja a jelöltek névsorát.

Példaként Fazakas Sándor, volt Várad-rogeriuszi lelképásztort említi, akit a KREK vizsgálóbizottsága már egy ideje leleplezett, de a levél írója szerint „a lista folytatódik”. Molnár Jánost, a Szigorúan ellenőrzött evangélium című kötet szerzőjét azal vádolja, hogy Tőkés megbízására vizsgálódik, a KREK Igazgatótanácsának beleegyezése nélkül, és titokban információkat szállít a püspöknek. Végül arra kéri az alelnököt, tegye meg a törvényes lépéseket a folyamat leállítására.

Virgiliu Leon Tárâu válaszában pontról pontra megcáfolja a levél írójának feltételezéseit. Elmagyarázza, hogy a CNSAS a vizsgálatokban érintett minden személyt írásban tájékoztatott, illetve azt is, hogy Molnár János, a Debreceni Református

Teológiai Egyetem docense a bizottság engedélyével kutat a témában. A levél írójának kitérére Tőkésnek még nem sikerült fényt derítenie, de az alelnök válaszából kiténik: a levelet valaki aláírta, és a CNSAS pontosan tudja, ki az, hiszen a válaszelevélben személyes információk szerepelnek.

Tőkés szerint azonban annyira bennfentes lehet, hogy akár a KREK-székházban vagy az igazgatótanács szomszédos székelyén tevékenykedhet. „Ha a leleplezett besúgó személyazonossága megengedezik egy-egy püspökjelöltével, ez csakis a véletlen műve” – jelentette ki Tőkés. Hozzátette: nem hitte volna, hogy a szekus múlt feltárása húsz évnél is tovább tart majd a rendszer megdöntése után.

NAGY ORSOLYA

(KRÓNKA, 2009. július 15.)

NYILATKOZAT

A szlovák parlament nemrég egy kisebbség- és magyarellenese nyelvtörvényt fogadott el, mely ellen, a benne testet öltő, durva diszkrimináció ellen szavunkat felemelni lelkiismereti kötelességünk.

A magyar nyelv használatának és a magyar kultúra gyakorlásának visszaszorítása, korlátozása több évtizedes hagyományra tekint vissza a volt kisantant államaiban. Országaink uniós csatlakozása a többségi nacionalizmusok által gerjesztett problémákat nem oldotta meg. Sajnos, immár az Európai Unió közösségén belül is tovább tart az erőszakos asszimiláció eszközeinek igénybevétele, a homogén nemzetállam megteremtéséért folytatott állampolitika.

Az Unió nem csupán egy gazdasági és politikai rendszer, hanem egyben a sokszínűség és sokféleségen alapuló kulturális közössége is a tagországoknak és tagnemzeteknek. Ennek megfelelően az európai népek nagy Családjában nem a többségtől

eltérő kultúrák, nyelvek elnyomása, hanem azok megbecsülése és óvása kellene, hogy vezérelje országaink kormányzatait. Ugyanez érvényes Szlovákiára is.

Amennyiben az EU brüsszeli intézményei közbönsen nézik a kelet-közép-európai kisebbségek további elnyomását, akarva-akaratlanul az európai integráció szellemiségével ellentétes gyakorlat meghonosításához járulnak hozzá, amely a társadalmi békétlenség és feszültségek gerjesztése által minden tekintetben kárára szolgál Európának.

„Egység a sokféleségben, sokféleség az egységben” – ez az Unió és egyben a keresztény ökumenikus mozgalom egyik alapelve.

A szlovák állampolitikai ügye, a volt kommunista országokban újból és újból feléledő állampolitikai nacionalizmus nem tekinthető belügynek, mint ahogy a nemzeti, etnikai, nyelvi és vallási közösségek védelme is európai ügynek számít.

Joggal szorgalmazzuk tehát újból egy Európai Kisebbségvédelmi Egyezmény megalkotását, amely biztonságot, jogot, méltóságot, valós és tényleges jogegyenlőséget nyújthat azon közösségeknek, amelyeket a történelem az anyaországok határain kívülre kényszerített.

A Kárpát-medencei magyar közösségek egymás iránti testvéri szolidaritására apellálva tiltakozunk a szlovákiai magyarságot sújtó nyelvtörvény ellen, és annak visszavonására irányuló követelésünk támogatására kérjük az Európai Parlamentet.

Nagyvárad, 2009. július 8.

A Kárpát-medencei
Magyar Autonomia Tanács Elnöki Hivatala
TŐKÉS LÁSZLÓ
elnök

2009. július 15–21. között a franciaországi Lyonban tartotta 13. Közgyűlését az Európai Egyházak Konferenciája (Conference of European Churches – CEC). A közgyűlésen 124 európai egyház 306 küldötte, és további mintegy 250 meghívott vett részt. A Királyhágómelléki Református Egyházkerületet Antal János külügyi előadótanácsos képviselte a rangos ökumenikus rendezvényen.

A lyoni nagygyűlés kiváló keretet teremtett a Európai Egyházak Konferenciája 50 éves fennállásának megünneplésére, ekképpen a rendezvény főcíme is az 1959-es hidegháborús állapotokra, illetve Európa akkori kettészakítottóságára utal: „Egy reménységre hivatunk el Krisztusban” (Efézus 4,4). Éppenséggel a hidegháborús állapotokat idézte azonban, hogy az Orosz Ortodox Egyház felfüggesztette tagságát az Európai Egyházak Konferenciájában az Eszt Ortodox Egyház felvétele miatt, és a lyoni közgyűléstől is távol maradt...

Az ötven évvel ezelőtti, kettészakított Európában kézenfekvő volt az Európai Egyházak Konferenciájának célját ilyenképpen meghatározni: az európai egyházak összetartozásának megjelenítése az akkor még átjárhatatlan határok között. Napjainkban, az európai egységesülési folyamatok közepette új identitását keresi az ökumenikus szervezet. Ekképpen a közgyűlés első három munkanapjának legfontosabb döntése az volt, hogy 2012 végéig egy új alakuló munkacsoport alapjaiban átgondolja a CEC hivatását és szervezeti felépítését. Az európai egyházak képviselői a munkacsoport előterjesztése nyomán, egy előrehozott közgyűlés keretében döntenek majd a CEC jövőjéről 2013-ban.

KÖZLEMÉNY

A közgyűlés gazdasági bizottságának (Finance Committee) jelentéséből kiderült, hogy a szervezet súlyos anyagi gondokkal küszködik, a jelenlegi állás szerint a lyoni Közgyűlés költségeire sincs fedezet.

A magyar delegáltak egyik kiemelt közös célja az volt, hogy a közgyűlés foglalkozzon a szlovák nyelvtörvénnyel, és záróközleményében véleményezze azt. A közügyekkel foglalkozó bizottság (Public Issues Committee) arra való hivatkozással, hogy nincs megfelelő helyzetismerete, illetve nem tudták meghallgatni a jelen lévő másik – szlovák – felet ez ügyben, nem kívánt állást foglalni a kérdésben. A plenáris előtti hozzászólásában Antal János kifejtette, hogy a szlovák állami nyelvtörvény nem az egyházak közötti konfliktusról szól, hanem éppen azt az esetet példázza, amikor a CEC státúma értelmében az európai egyházak összefoghatnak egy diszkriminatív kormányzati döntés ellen. A jövőre nézve is kérte, hogy a CEC ne féljen az állásfoglalástól, ne bátoratlanul és ne általánosságban fogalmazzon, hanem a kényes kérdésekben is legyen szókimondó.

Sikeres volt viszont a magyar küldöttek azon törekvése, hogy tartalommal töltsék meg az európai cigányságról szóló, sablonszerű közgyűlési dokumentumot.

Július 19-én, vasárnap ünnepi üléssel emlékeztek meg a CEC fél évszázados fennállásáról. Az elmúlt ötven év ökumenikus munkájának meghatá-

rozó személyiségei osztották meg élményeiket a résztvevőkkel. A megszólalók közül a legnagyobb hatást Bartholomeiosz konstantinápolyi ökumenikus pátriárka előadása tette. Minden keresztyén és minden egyház alapvető kötelességének nevezte az Anyaszentegyház egységének helyreállítását. Beszédében az ökumenikus együttműködés erejéről és jövőbeni lehetőségeiről is szólt, és az elkövetkező esztendő feladatai között a római katolikus egyház CEC-tagságának a kérdését is felvetette.

A nagygyűlés utolsó napján, hétfőn a szervezet Központi Bizottságának (Central Committee) tagságáról döntöttek, illetve a bizottsági jelentéseket véglegesítették a küldöttek.

A Közgyűlés üzenetét megfogalmazó bizottság (Message Committee) tagjaként Antal János a kelet-közép-európai egyházak sajátos helyzetét, erőfeszítéseit, jövőképét volt hivatott megjeleníteni a záróüzenetben. „Ez évben ünnepeljük a vasfüggöny leomlásának 20. évfordulóját, számos európai ország küzd viszont az ateista kommunista diktatúra visszahúzó örökségével, mely továbbra is akadályozza Európa keleti és nyugati felének valós egységét” – áll egyebek mellett a CEC 13. Közgyűlésének üzenetében.

2009. július 22.

A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI
REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET
TÁJÉKOZTATÁSI SZOLGÁLATA

MA 500 ÉVE SZÜLETETT KÁLVIN JÁNOS

1509. július 10-én született Kálvin János (Jean Calvin), francia származású svájci vallásreformátor, teológus. 2009-et a protestánsok mindenütt a világon Kálvin-évként ünneplik.

A franciaországi Noyonban látta meg a napvilágot, teológiai és jogi tanulmányai során ismerkedett meg a lutheri-reformatori eszmékkel. 1533 végén I. Ferenc francia király protestáns üldözései elől Bazelbe menekült, 26 évesen itt fejezte be és adta ki élete végéig folyamatosan finomított fő művét, A keresztyén vallás rendszerét (Christianae Religionis Institutio). Művét, amelyet káténak, hitvallásnak és apológiának szánt, magyarra először Szcenci Molnár Albert fordította le 1624-ben.

1536-ban Guillaume Farel reformátor Genfben hívta, ahol a városi egyház prédikátorává nevezték ki. Kálvin hiába volt kiváló szónok, briliáns teológus, szigorú katekizmus és hittételei miatt a lakosok ellenállásába ütközött, s végül 1538-ban a városi tanács száműzte. Ezután Strasbourgban a hugenotta menekültek lelkipásztora lett, tanulmányozta a német protestantizmus tanait, s Melancthon Fülöpkel kidolgozta az ágostai hitvallás módosított változatát.

1541-ben a genfiak ismét segítségét kérték, miután Róma a városat a katolikus egyházhoz való visszatérésre szólította fel. Kálvin csak azután tért vissza, miután elfogadták az egyházi szervezet átalakítását szorgalmazó reformjait. Létrehozta a világtól független egyháztanácsot (konzisztórium), amely 9 lelkészből és 12 világi tagból állt. A szigorúan bibliai-igei alapokra épülő egyházi rendtartásának elemeit (csecsemő-kereszttség, úrvacsora,

presbitériumi hatalom gyakorlás, gyülekezeti tagok egyenlősége) később a református és presbiteriánus egyházak beépítették szabályzatukba. Teológiai reformjának legfontosabb gondolata Jézus Krisztus személyének középpontba állítása volt, akinek megismerése egyedül a Szentírás (Sola Scriptura), a szuverén Isten kijelentése által lehetséges. Az Őszövetség és Újszövetség s zserosan egymásra épül, mindkettő Jézus Krisztusról, az isteni kegyelemről, Istennek az emberrel kötött szövetségéről szól.

Kálvin genfi éve alatt teológus professzor, prédikátor, egyházi vezető, iskolai felügyelő volt egyszerre, kiterjedt levelezést folytatott, könyveket írt. A reformáció egyik szellemi vezetőjeként templomi használatra javasolta a zsolnárokat, írásai fontos szerepet játszottak a francia irodalmi nyelv kialakulásában. Gazdaságitikai kérdésekben is állást foglalt, mértékletes kamatgazdálkodást javasolt, a szegénység leküzdésére kórházat, árvaházat, szegényházat alapított. Ugyanakkor puritanizmusa (a kártyázás, kocsma, tánc betiltása), az egyházi fegyelem, az erkölcsi ügyekbe való beleszólás az alsóbb rétegekben ellenszenvet is kiváltott. Szerepe ellentmondásos Szervét Mihály perében, akit a Szentháromság tagadása miatt 1553-ban végeztek ki Genfben.

Kálvin tuberkulózisban szenvedett, de több más kór is kínozta, puritán életmódja, a túlzott böjtölés miatt állandó fejfájás gyötörte. 1564. május 27-én hunyt el, végrendelete szerint Genfben, jeltelen sírban temették el, feltételezett nyughelyén emléktábla áll.

(REGGELI ÚJSÁG, 2009. július 10.)

KÖZLEMÉNY

Tőkés László európai parlamenti képviselőt felkereste hivatalában az Ujgur Világkongresszus (World Uyghur Congress – WUC) népes küldöttsége, Aşgar Can alelnök és Dolkun Isa főtítár vezetésével.

A Világkongresszus küldöttei az Európai Parlamentben keresnek támogatókat a tibetiekhez hasonlóan brutális kínai kommunista elnyomást szenvedő ujgurok számára. Amint az közismert, a Hszincsiang Ujgur Autonóm Tartomány fővárosában, Urumcsiban e hónap elején tartott békés tüntetés elfojtására a kínai hatóságok valóságos vérfürdőt rendeztek.

A küldöttség több más EP-képviselőt is megkeresett, segítségüket kérve ahhoz, hogy az Európai Parlament határozati úton foglaljon állást az emberi és kisebbségi jogaikban megrövidített és gyilkos elnyomás alatt tartott ujgurok védelmében.

Tőkés László együttérzéséről és szolidaritásáról biztosította a magyarokkal rokon népként számon tartott ujgurok képviselőit. Kérésüknek megfelelően azonnal kapcsolatba lépett az ügyben szintén megkeresett, több EP-képviselővel, támogatásukat kérve ahhoz, hogy összel az ujgur kérdés az Európai Parlament napirendjére kerüljön.

Brüsszel, 2009. július 22.

TÖKÉS LÁSZLÓ
EP-képviselő
sajtóirodája

PÜSPÖKVÁLASZTÁS KIRÁLYHÁGÓMELLÉKEN

Hogyan választ püspököt a KREK?

Az idén ősszel a Királyhágómelléki Református Egyházkerület (KREK) esedékes püspök-választása okán Máthé Edithnek, a KREK jogászájának segítségével ismertetjük a püspök-választás ügymenetét.

A református püspöki tisztségre jelölhető minden önálló lelkesi állással rendelkező lelkipásztor, akinek legalább tizenöt évnyi szolgálati ideje van. Mindazon gyülekezetek presbitériumi jelölhetnek püspököt, amelyek napirenden vannak a járulékok befizetésével. Minden gyülekezet csak egy lelkeset jelölhet. Alapvetően csak a Királyhágómelléki- és az Erdélyi Egyházkerületből lehet jelölni püspököket, de mivel a Kánon nem tartalmaz erre vonatkozó előírásokat, ezért elméletileg az is elképzelhető, hogy Románián kívüli református egyházkerületekből is érkezzenek jelölések, de erre mindeddig nem volt precedens – jelezte Máthé Edith jogász.

A jelölés egy jog

„A jelölés egy jog, tehát a gyülekezeteknek nem kötelező jelölniük, de valószínűleg minden gyülekezet élni fog ezzel a joggal” – tette hozzá Máthé Edith. A jelöléseket az egyházkerületben összesítik, és az első három legtöbb jelölést megszerző lelkesek közül választ püspököt a püspök-választó közgyűlés. Máthé Edith felhívta a figyelmet arra, hogy háromnál több személy is a Közgyűlés elé kerülhet, amennyiben több személy is egyforma számú jelölést kap. Előfordulhat például az, hogy a legtöbb jelölést – például húszat – egyszerre három személy is kap, ők mindannyian bekerülnek jelöltként a püspök-választó közgyűlésre. Ugyanez a szabály érvényes a második és a harmadik legtöbb jelölést megszerző lelkes esetében is. Amennyiben például három jelölt is megszerzi mondjuk 18 jelölést, akkor mindhárom – a példánkból kiindulva: a legtöbb jelölést megszerzett három lelkes mellett – szintén bekerülnek „a döntőbe”, és ugyanígy a harmadik legtöbb jelölést megszerző lelkesek is.

Kampány

A jelölési procedura lezárulta után kezdődik a kampány, a jelöltek a tévében, rádióban, az egyházi és a világi sajtóban és más fórumokon mutakozhatnak be. Három nappal a választási közgyűlés előtt beáll a kampánycsend. A közgyűlésen minden jelölt bemutatkozik, majd a Közgyűlés megválasztja a püspököt. Máthé Edith lapunknak elmondta: a Kánon nem határozza meg azt, hogy egy személy hány püspöki mandátumot tölthet le, csak arra van előírás, hogy egy személy két egymást követő mandátumra választható püspöknek. Ezt követően ki kell hagynon egy püspöki ciklust, ha ismét jelöltetni akarja magát a püspöki tisztségre. Máthé Edith hangot adott azon jogász véleményének is, miszerint minden olyan püspöki szolgálat, mely rövidebb a Kánonban megszabott mandátum időtartamánál, csonka ciklusnak számít, és mint ilyen, nem tekinthető letöltött püspöki mandátumnak.

PAP ISTVÁN

(BIHARI NAPLÓ, 2009. június 26.)

Tisztelt Munka- és Szolgatársaim!
Kedves Testvéreim!

A gyűlési bejelentések és a sajtóbeli közlések személytelenségén és hivatalosságán túlmenően, engedjétek meg, hogy – a vonatkozó Nyilatkozatot is mellékelve – ezúton tudassam Veletek püspöki tisztségemről való lemondásomat.

Szívbeli kötelességemnek tartom ugyanakkor köszönetet mondani azért a bizalomért, mely az elmúlt, közel húsz esztendő egyházkerületi választásai alkalmával ebbe a magas tisztségbe emelt. Együttal azt a bizalmat is megköszönöm, mely utóbb az Európai Parlamentbe juttatott, hogy változott formában és körülmények között ugyan, de érdemileg ugyanazt a szolgálatot folytassam, melyet egyházi előjárói minőségemben végeztem.

Hítbeli elkötelezettséggel, népünk és Anyaszentegyházunk iránti szeretettel és odaadással igyekeztem betölteni hivatásomat. Mégis meglévő

hibáimért, gyarlóságaimért, tévedéseimért megértéseket és elnézéseket kérem. Mindnyájunk vonatkozásában igaz ugyanis az, amit Egyházkerületünk igei jelszava is hirdet, hogy: „Azoknak, akik Istent szeretik, minden javukra van” (Rm 8,28).

Külön is köszönetet mondok azoknak, akik nem csupán tétlen tanúi voltak az elmúlt két évtizedben történeteknek, hanem hittel és cselekvő módon kivették részüket a szolgálataból – a munkából és a küzdelmekből –, és az Isten által előtűt húsz évvel ajándékozott „kegyelmi időt” bizonyosságtételre, cselekvésre és szolgálatra, a változásokra és népünk felemelkedésére, Anyaszentegyházunk építésére fordították.

Isten legyen Veletek!

Szeretettel küldöm testvéri köszöntésemet:

Nagyvárad, 2009. június 24.

TÖKÉS LÁSZLÓ
püspök

Köszönet

Mint ahogy arról a sajtóból már értesültünk, lemondott ft. Tökés László püspök úr. Nehéz szívvel, de döntését tiszteletben tartva vesszük tudomásul, hogy ezután más vezeti az Egyházkerületet. Egyelőre elképzelhetetlen számunkra, hogyan alakul a Püspökség és Nagyvárad közéletének sorsa az ő hathatós, arcuatalakító, állóvizeket megmozgató, hitet erősítő állandó jelenléte, véleményét teremtő és formáló munkája nélkül.

Az ő nevéhez fűződik a nagyváradi Partiumi Keresztény Egyetem létrejötte, működése, a Lorántffy Zsuzsanna Gimnázium kis és nagy épületeinek megvétele, illetve visszaszerzése, a teljes körű magyar nyelvű oktatás helyreállítása városunkban, valamint több egyházi ingatlan, köztük a Teleki utcai Püspöki Palota visszaszerzése; köztéri szobrok állítása, melyek magyarságtudatunkat hivatottak erősíteni, múlt és jelenkori ittélünköt bizonyítani, mint Lorántffy Zsuzsanna, Bethlen Gábor vagy József Attila szobra, hogy csak néhányat említsünk; de ugyancsak ő az, aki tudatosan, folyamatosan máig ébren tartotta a köztudatban az autonómia eszméjét, akkor is, amikor ez nem volt korszerű, amikor mások az apró lépések politikájára esküdtek, vagy amikor a hatalomhoz való hűség a választási szlogen elfeledésére bírhatta azokat, akik tehettek volna az autonómiáért.

Barátságot, igaz krisztusi szeretetet alakított ki protestánsok és katolikusok között, olyannyira, hogy már-már a hívek között sem számított, ki melyik felekezethez tartozik, oly módon, hogy a „hiszek egy közönséges keresztyén Anyaszentegyház” hitvallási kijelentés valóságá vált. Tökés László minden Kárpát-medencei magyarok püspöke, az erdélyi magyar nemzet szószólója, képviselője, szimbóluma lett. Azt, amit 1989 decemberében Temesváron elindított, máig kitartóan folytatja. A hitbe gyökerezett igazságoknak Bibliával a kezében próbál érvényt szerezni a politikában. Isten áldja meg ezért.

Köszönjük eddigi munkásságát, és habár az egyházi életből nagyon fog hiányozni, reménnyel tekintünk további munkásságára, Brüsszelre, ahonnan talán még hatékonyabban tud kiállni erdélyi népéért. Isten segítse munkájában!

TÖRÖK SÁNDOR,
a Nagyvárad-Olaszi Egyházköztség főgondnoka

„Júda házat éberem őrzöm...”

(Zakariás 12,4)

Kedves Szolgatársaim!

A mára kijelölt öszvetétségi Ige nekünk szóló ígéretével fordulok Hozzatok. Hittel fogadtam az Úr szavát, mint mindannyiunkhoz intézett bátorítást.

Isten szava túlmutat az egyéni gondok és óhajok kérdésein. Egyetemes választ az Ő egész házára terjeszti ki, amelyet éberem őrizni kíván. Egészen biztos vagyok abban, hogy a mi esetünkben ez az ígért egyházkerületünk jövőjéről szól, úgy hogy abban minden gyülekezet és egyházmege, minden egyháztag, presbiter és lelkipásztor benne van.

Az éber őrizet csodálatos ajándéka engem arra készítet, hogy megbízott püspöki szolgálatom első munkanapján felismerjem az idő értékét. Kegyelmi idő ez, de gyorsan tovaszálló is, és nekünk rengeteg tennivalónk van. Gyógyulásra váró lelkeket kell magunkhoz ölelnünk. Ifjainkat hiteles közösségbe kell elvezetnünk. A gazdasági válságban az erkölcsi többletet kell felmutatnunk. A halálveszélybe sodródott gyülekezeteket, családokat az életerő forrásához kell elségítenünk. A feladatokhoz módszereket és szolgálattévőket kell rendelnünk. A marék liszt és a kevés olaj jelenleg bennünket is aggaszt, de az öteztrek megvendégelése reménységge töl el.

Kedves Szolgatársaim! Kérlek Benneteket, hogy segítsetek. Drága időtökből szakítsatok annyit, hogy gondolkozzatok el a magatok helyén egyházkerületünk holnapja felől. Következtetéseiteket írjátok meg. Szeretném olvasni, és amennyiben rajtam múlik, Veletek együtt gyakorlatba is ültetni a jó ötleteket. Szeretném, ha elindíthatnánk olyan egyházépitő folyamatokat, amelyeket érdemes lesz folytatni éveken keresztül.

Végül szeretném, ha egymás szeretetében és tiszteletében kiteljesülő szolgálataunk lenne egymás öröme, egyházkerületünk erősítésére, mindenekfelett Isten dicsőségére.

Nagyvárad, 2009. július 20.

CSÚRY ISTVÁN
megbízott püspök

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület választási szabályzata

I. ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1. szakasz: Jelen szabályzat az általános és egyetemes titkos választások elvét valósítja meg.

a. Egyházközségi szinten az egyház minden választó tagjának biztosítja a lelkiismerete szerint való jelölést. Egyházmegyei és egyházkerületi szinten területi jelölés történik. Az első fokú rokonsági viszonyban lévő jelöltek közül az egyik vissza kell lépjen.

b. A titkos jelölések biztosítani kívánják a választói közgyűlések számára a legjobb döntések meghozatalát, valamint a választás titkos jellegéből adódó teljes lelkiismereti szabadságot.

2. szakasz: Egyházi tisztségekre általánosan jelölhetők azok a választói névjegyzékbe felvett, 25. életévüket betöltött, köztiszteletben álló, tiszta erkölcsű, vezetésre alkalmas, konfirmált egyháztagok, akiknek családi életük kifogástalan, az istentiszteleteket rendszeresen látogatják, úrvacsorával rendszeresen élnek és az egyházi jogszabályokat tiszteletben tartják.

A lelkesjellegű tisztségekre azok az aktív, egyházi szolgálatban álló lelképásztorok jelölhetőek, akikre az előbbi feltételek fokozottan érvényesek, akik a II. lelkesítővizsgát és legkevesebb 5 évi lelképásztori szolgálattal rendelkeznek.

Egyházi tisztségekre nem jelölhetők azok, akik a kommunista diktatúra idején, valamint napjainkban nyilvánvalóan egyházunk kárára jártak el, valamint azok, akik presbitériumi tisztségüktől fegyelmi eljárás által megfosztottak, vagy tisztségükről önkényesen vagy elfogadhatatlan módon lemondtak. Továbbá nem ajánlott a szektás irányt képviselő egyháztagok jelölése (CE Szövetség, Rapp-féle presbitériánus irányzat, Zimányi-féle munkások stb.).

A választáshatósági korhatárt tekintve a Kánon rendelkezései érvényesek.

3. szakasz: A választások lebonyolítására és felügyeletére Egyházkerületi Választási Bizottság (EVB) alakul. Az EVB tagjait az Egyházkerületi Közgyűlés választja úgy, hogy minden egyházmegye képviselve legyen egy-egy lelkészi, világi, valamint póttag által.

Az Egyházkerületi Közgyűlés az EVB számára biztosítja egy szakképzett jogász segítségét.

AZ EVB JOG- ÉS HATÁSKÖRE

a. Az EVB alakuló gyűléssel kezdi meg tevékenységét, mely alkalommal saját kebeléből elnököt, jegyzőt és egy háromtagú intéző bizottságot választ.

b. Az EVB kivizsgálja a jelöltek személyével kapcsolatos esetleges óvasokat, panaszokat és az érintettek meghallgatásával dönt a jelöltek minősítése tárgyában. Titkos szavazással hozott, alaposan indokolt határozatát írásban közli az óvást benyújtóval, az illető jelölttel, valamint az őt jelölő testülettel. Az EVB elnöke, illetve elnöksége önmagában semmiféle határozatot nem hozhat.

c. Az EVB felügyel a választások szabályszerűségére. Nyilvánvaló szabálytalanság esetén a választást ugyanazon a szinten és helyen megismételteti.

d. Az EVB tagjának is jogában áll óvást benyújtani, viszont annak intézésében nem vehet részt.

e. Az EVB általában eljár és intézkedik valamennyi, a választásokkal kapcsolatos olyan kérdésekben és esetekben, melyeket jelen szabályzat kifejezetten nem utal más hatóságok és tisztségviselők hatáskörébe.

f. Az EVB megbízata a soron következő egyházkerületi választások befejezése nyomán, az utolsó fellebbezési határidő lejártával szűnik meg.

II. EGYHÁZKÖZSÉGI JEJÖLÉSEK

4. szakasz: Az egyházközségi közgyűlések időpontját az Egyházkerületi Közgyűlés határozza meg, szem előtt tartva az előkészítést igénylő időtartamot.

5. szakasz: Minden olyan, 25. életévét betöltött egyháztag jelölhető, aki a választói névjegyzékben szerepel, és jelen szabályzat feltételeinek eleget tesz. Minden egyháztag jelölhető, aki a választók névjegyzékében szerepel.

6. szakasz: A presbitéri, valamint gondnoki (főgondnoki) tisztséget betöltők választási ciklusa a Kánon által szabályozott. Minden presbiter, gondnok (főgondnok) újraválasztható.

7. szakasz: Presbitériumi tisztségre az egyházközségi jelölő közgyűlés jelöl, melyet a megelőző két vasárnapon istentiszteletek alkalmával hirdetnek ki.

A jelölő közgyűlés előtt egy héttel, a rendes vasárnapi istentiszteleten a Presbitérium a gyülekezet kebeléből egy 7 tagú ügyintéző bizottságot választ, oly módon, hogy a bizottság 3 tagját a presbitérium továbbra is szolgálatban maradó tagjai, 3 tagját pedig a gyülekezeti tagok adják. A bizottság hetedik tagja hivatalból a lelképásztor.

Az ügyintéző bizottság saját kebeléből megválasztja elnökét és jegyzőjét. A bizottság feladata a jelölés menete rendjén a jelölőcédulák kiosztása, valamint a jelöltek ellen beérkező panaszok kivizsgálása. Az ügyintéző bizottság tagja lehet az egyházközségi elnökség is.

8. szakasz: A tisztségekre való jelölés az egyházközség pecsétjével ellátott jelölőcédulákkal történik. A jelölőcédulákra legalább 5 jelölt nevének és foglalkozásának feltüntetése kívánatos. Ahol ezt kevesnek tartják, a Presbitérium dönthet a jelölőcédulákra kerülő nevek számát illetően, ez azonban nem haladhatja meg a választandó presbiterek számának felét.

9. szakasz: A jelölőcédulát az egyháztagok az intézőbizottságtól veszik át, a presbitériumi gyűlésen meghatározott módon a választói névjegyzék alapján.

10. szakasz: A jelölő közgyűlésre a kijelölt napon, a vasárnapi istentiszteletet követően kerül sor, oly módon, hogy a templomból kivonuló gyülekezet az erre a célra előkészített urnákba helyezi jelölőcéduláját, a választott ügyintéző bizottság felügyelete mellett. Minden szavazásra jogosult csak egy jelölőcédulát helyezhet el.

Az ügyintéző bizottságon kívül a közgyűlés 5-7 tagú számlálóbizottságot hoz létre, melynek feladata az eredmények összesítése. A számlálóbizottság tagja lehet minden választásra jogosult egyháztag, kivéve az egyházközségi elnökséget (lelképásztor, főgondnok, gondnok).

A jelölést követően a számlálóbizottság összeállítja a jelöltek névsorát a jelölések számának megfelelően csökkenő sorrendben.

A jelölő közgyűlésről jegyzőkönyvet vesz fel, azt hitelesíti. A jelölőcédulákat a ciklus végéig az egyházközségi levéltárban megőrzésre helyezi el.

A jelöltek névsorát (foglalkozásuk megjelölésével) a templomban közzemlére kifüggesztik.

A lelképásztor a soron következő istentisztelet alkalmával a hirdetés rendjén ismerteti a jelöltek névsorát. Felhívja a választók figyelmét arra, hogy a jelöltekkel szemben kifogással élhetnek, melyet a

jelölő közgyűlést követő három napon belül írásban nyújthatnak be a lelképásztori hivatalba.

A panaszok elbírálása az ügyintéző bizottságok hatáskörébe tartozik. A tárgyalásra be kell hívni a panasztevőket, valamint mindazokat, akik ellen panaszt nyújtottak be, hogy védekezésüket előterjeszthessék.

Az ügyintéző bizottság négy napon belül határozatot hoz, és azt az érintettekkel írásban közli.

Az ügyintéző bizottság határozatának megfellebbezése az EVB ügyintéző bizottságához öt napon belül benyújtandó. Az EVB nyolc napon belül véglegesen intézkedik az ügyben.

11. szakasz: A jelölő közgyűlést követő második vasárnap első ízben kihirdetendő a választási közgyűlés időpontja.

12. szakasz: A jelölő közgyűlést követő harmadik vasárnapi istentiszteleten történik a jelöltek gyülekezet előtti bemutatása és megkérdése, valamint a választói közgyűlés második ízben való meghirdetése. A lelképásztor ez alkalommal kötelezően felhívja a gyülekezet figyelmét, hogy a választó közgyűlésre, annak titkos volta miatt hozzanak írószert.

Az ügyintéző bizottság gondoskodik a jelöltek ez alkalomra szóló időbeni meghívásáról. Amennyiben valamelyik jelölt nem tud megjelenni, írásban juttatja el nyilatkozatát arra vonatkozóan, hogy megválasztása esetén vállalja-e a presbitériumi tisztséget. Aki semmilyen módon nem nyilatkozik, kizárja magát a jelöltek sorából.

A tisztséget vállalókból áll össze a presbiterjelöltek végleges névjegyzéke. A jelöltlistára való felkerülés feltétele legalább 10 jelölés elnyerése. A jelöltlistára maximálisan a megválasztandók számának a kétszerese kerülhet fel a jelölések számának megfelelően, csökkenő sorrendben.

13. szakasz: A presbiterválasztó közgyűlésre a megkérdés utáni vasárnap kerül sor.

Az istentiszteletet követően a lelképásztor ismerteti a titkos szavazás módját, majd ez alkalomra is új szavazatszámoló bizottságot választanak, melynek nem lehet tagja egyik jelölt sem. Nem lehet tagja sem az egyházközség elnöksége, sem a presbiterjelöltek valamelyike.

Az ügyintéző bizottság tagjai szétosztják a választók között a választólapokat, melyek a presbiterjelöltek végleges névsorát tartalmazzák. Ellenőrzik, hogy csak a választásra jogosultak szavazhassanak.

A választók a választottaik neve elé egy-egy plusz (+) jelet tesznek. Minden választó annyi nevet jelölhet meg, ahány jelöltet a presbitériumi tisztségre méltónak tart, de nem többet mint a megválasztandó presbiterek létszáma.

A templomból kivonuló gyülekezet urnába helyezi az összehajtott szavazólapokat. A bizottság tagjai örököndnek a választók jogosultsága fellett.

A szavazást követően a választóbizottság azonnal munkához lát. A megválasztottakról névsort készít a kapott szavazatok csökkenő sorrendjében, a közgyűlésen meghirdetett és a Kánon által meghatározott számban. A sorban ezután következőkből kerülnek ki a Kánon által megszabott számban a pót-presbiterek.

Az utolsó helyekre azonos szavazatszámúal kerülő presbiterek, illetve pót-presbiterek között a számlálóbizottság sorsrúzással helyben dönt.

A bizottság a választásról jegyzőkönyvet készít, és a szavazólapokat a következő választásig az egyházközség levléltárában megőrzésre rendeli.

A választás eredményét 24 órán belül közzé kell tenni. A közzétételtől számított 10 nap a fellebbezési határidő.

Az újonnan megválasztott presbitérium a fellebbezési idő lejárta után 3 napon belül megtartja első ülését, melyen saját kebeléből titkos szavazással megválasztja az egyházközség főgondnokát és gondnokát.

A soron következő vasárnapon a lelkipásztor kihirdeti a presbiter-, illetve gondnokválasztás jogerőre emelkedett végeredményét és sor kerül az ünnepélyes gyülekezeti eskütételre.

A főgondnok és gondnok megválasztása külön menetben történik és a tisztség elnyeréséhez a szavazatok több mint fele elnyerése szükséges. Amennyiben egyik jelölt sem éri el az 50% + 1 szavazatot, akkor a két legtöbb szavazatot kapott között új választást kell elrendelni.

Az újonnan alakult gyülekezetekben a presbiterválasztást a Közgűlés megerősíti.

Azokban az egyházközségekben, ahol az Egyházkerületi Közgűlés engedélye nélkül tartottak presbiterválasztást, ott a választások eredménye semminek tekintendő és el kell rendelni a választási ütemterv szerinti új választásokat.

Indokolt esetben a választások lebonyolításában egy hét eltérés lehetséges.

III. EGYHÁZMEGYEI TISZTSÉGVISELŐK JELŐLÉSE ÉS VÁLASZTÁSA

14. szakasz: Az illetékes egyházmegye EVB tagjai összeállítják a tisztségeket tartalmazó listát (Kánon szerint) és azt minden anyaegyházközségnek időben kiküldik. Azon gyülekezetek, melyek az elmúlt esztendőre a jelölő közgűlés napjáig nem rendezték köztartozásait, elvesztik jelölői, választói jogait és képviselői a választhatóság jogát.

Minden egyházmegyei tisztségre mindegyik anyaegyházközség presbitériuma egy jelöltet állít. A jelölőlista kitöltését az illető presbitérium tagjai kötelező módon ellenőrzik. Az egyházmegyei fegyelmi bizottságot illetően, azok létszámával azonos számú egyházi, illetve világi jelöltet állítanak.

15. szakasz: Az egyházmegyei jelölő közgűlés alkotó tagjai: minden anyaegyházközség lelkipásztora, főgondnoka, vagy gondnoka, illetve presbiteri küldötte.

A jelölő közgűlés saját kebeléből egy 5-7 tagú számláló bizottságot választ. Ennek a bizottságnak nem lehet tagja az egyházmegyei elnöksége.

A számlálóbizottság összesíti az egyházközségektől beérkezett jelölő íveket. A jelöltek listáját a jelölések számának megfelelően csökkenő számsorrendbe állítja. Az egyszemélyes tisztségekre szóló jelölések esetében az első három jelölt kerül a jelöltlistára, illetve a harmadikat követően annyi, ahány jelöltnek a jelölési száma az övével megegyezik. A jelöltek névsorát tartalmazó összesítő listára csak azok kerülhetnek fel, akik legalább 2 jelölést kaptak. Az egyházmegyei fegyelmi bizottság esetében a tesztület létszámának a kétszerese marad a jelöltlistán.

A jelöltek megkérdezése a tisztség elfogadása felől a jelölőközgűlésen történik, ahol a jelöltek írásbeli nyilatkozatot tesznek.

Minden jelölt csak egy egyházmegyei tisztségre való jelöltséget vállalhat, kivétel képez az egyházmegyei tanácstagságra, illetve a fegyelmi bizottságra való jelölés.

A szavazatszámoló bizottság munkájáról és annak eredményéről jegyzőkönyvet vesz fel. A jelöltek listáját nyilvánosságra hozza, és a jelölőíveket az egyházmegyei levléltárba megőrzésre rendeli. A jelöltlista alapján a jelölőközgűlésen megtörténik a jelöltek bemutatása.

A jelölőközgűlést követő három napon belül az EVB illető egyházmegyei megbízottjai a jelöltek névsorát, a gyűlés jegyzőkönyvével együtt átadják az EVB intéző bizottságának.

A lelkipásztorok, istentiszteletek alkalmával, a gyülekezeteikben ismertetik a jelöltek névsorát.

A jelölőközgűlést követő 15 napon belül, a jelöltek személyét illetően, panaszt lehet tenni és óvást lehet emelni az EVB intéző bizottságánál.

A jelölőközgűlést követő 15 napos óvási és 10 napos elbírálási idő elteltével kerül sor az egyházmegyei választóközgűlésre.

A jelölőközgűlés napján minden anyaegyházközség megkapja az egyházkerületi tisztségekre és a zsinati tagságra szóló jelölőívet. A jelölőlista kitöltése presbiteri gyűlés keretein belül történik. A jelölőlista kitöltését a presbiterok kötelező módon ellenőrzik. A tisztségekre való jelölés nem korlátozódik az egyházmegye szolgálattevőire.

16. szakasz: Az egyházmegyei választóközgűlés alkotó tagjai: hivatalból az anyaegyházközségek lelkipásztora, főgondnoka, vagy gondnoka. Ahol a lelkipásztori állás betöltetlen, ott a gondnokon kívül még egy presbiteri megbízott képviseli az egyházközséget. Az egyházmegyei választóközgűlés tagjai ugyanazok, mint a rendes közgűlés tagjai (Kánon I. főrész 102. paragrafusa).

Az 1500 lelket meghaladó gyülekezetek esetében minden megkezdett 1500 lélek után még egy presbiteri képviselőt küldenek a választóközgűlésre.

A küldöttek száma egy gyülekezet esetében sem haladhatja meg az ötöt.

A tisztségek kettőződése esetén a szavazati jog nem átruházható.

17. szakasz: Az egyházmegyei választóközgűlés istentisztelettel kezdődik, amely után az egyházmegyei lelkészi főjegyző számba veszi a szavazati joggal rendelkező résztvevőket. Ez alkalommal megállapítja a szavazásra jogosultak számát, és jelenti a választóközgűlés határozatképességét.

A választóközgűlés 2/3-os jelenlét mellett válik határozatképessé.

Az elnök ismerteti a választóközgűlés napirendjét és a választás lefolyásának módját. Ezután felkéri a közgűlést egy 5-7 tagból álló szavazatszámoló bizottság megválasztására, melynek nem lehet tagja a hivatalban lévő egyházmegyei elnökség. A megválasztott szavazatszámoló bizottság a maga kebeléből elnököt választ.

Az egyházközségek tevék lehetővé jelölteik közgűlésen való megjelenését, akár mint egyházközségi közgűlési küldött, akár mint közgűlési meghívott minőségében.

A számláló bizottság a választási listát, a szavazási joggal rendelkező közgűlési tagok számának megfelelő példányszámban kiosztja a választásra jogosultak között.

A szavazás két menetben történik:

a. Az első menetben az esperesi és főgondnoki tisztségre történik szavazás.

b. A második menetben az egyházmegyei tisztségviselőket (főjegyző, missziói előadó, katekétikai előadó, számvévo, levléltáros, jogtanácsos, műszaki előadó, zenei szakelőadó, egyházkerületi közgűlési tagok), valamint az egyházmegyei tanács és a fegyelmi bizottság tagjait választják meg.

A szavazás oly módon történik, hogy a választó az általa méltónak tartott jelölt nevét aláhúzza. Személyi tisztségre nézve csak egy jelölt neve húzható alá, ellenkező esetben a szavazat – az illető tisztségre – érvénytelen.

Az egyházmegyei – lelkészi és világi – tanácsok és fegyelmi bizottsági tagok megválasztását illetően, annyi jelölt neve húzható alá, ahány választott

VÁLASZTÁSI ÜTEMTERV egyházközségi tisztújítások – 2009

1. Augusztus 30. (Újkenyér ünnepe)
  - A jelölő közgűlés első ízben való kihirdetése
2. Szeptember 6.
  - A jelölő közgűlés második ízben való kihirdetése
  - Az ügyintéző bizottságok megválasztása
3. Szeptember 13.
  - Jelölő közgűlés
4. Szeptember 13.
  - A jelöltek listájának kifüggesztése
5. Szeptember 13–16.
  - Óvások benyújtása
6. Szeptember 16–20.
  - Az óvások elbírálásának ideje, az elbírálások kikézésítése
7. Szeptember 21–25.
  - Az ügyintéző bizottságok határozatainak megfellebbezése
8. Szeptember 27.
  - A választó közgűlés első ízben való meghirdetése
  - A jelöltek bemutatása
9. Szeptember 26. – október 3.
  - A fellebbezések Egyházkerületi Választási Bizottság általi elbírálása és a határozatok kikézésítése
10. Október 4.
  - A választó közgűlés második ízben való meghirdetése
  - A jelöltek bemutatása
11. Október 11.
  - Választó közgűlés
  - A szavazatok összeszámolása, az eredmény közzététele
12. Október 11–20.
  - A fellebbezések benyújtása
13. Október 21–25.
  - A fellebbezések EVB általi elbírálása és a határozatok kikézésítése
14. Október 26–28.
  - Az új Presbitérium alakuló ülése
  - A gondnokok megválasztása
15. Október 31. (Reformáció ünnepe)
  - Az újonnan választott presbiterok fogadalomtétele

tanácsost, illetve fegyelmi bizottsági tagot határoz meg a Kánon I. főrészének 93. paragrafusa.

A választók urnába helyezik szavazólapjukat. Ezt követően a számlálóbizottság összesíti a leadott szavazatokat.

A szavazás eredményét – menetenként – a számláló bizottság elnöke hirdeti ki.

Egyszemélyes tisztségek esetében az 50% + 1 szavazati arány tekintendő eredményesnek. Ha egy jelölt sem nyerte el az egyszerű többséget, a két legtöbb szavazatot nyert személy jelölésével meg kell ismételní a szavazást.

A választásról a számláló bizottság által hitelesített jegyzőkönyvet kell felvenni.

A választás eredményének kihirdetése után – az új egyházmegyei közgűlés tagjai közül – titkos szavazással megválasztják az egyházmegyei tanácsot, a Kánon I. főrészének, 93. paragrafusa a. pontja szerint.

A szavazócédulákat, a számláló bizottság, borítékba zárva hat évre az egyházmegyei levléltárba titkos megőrzésre rendeli.

18. szakasz: A szavazás befejezését követően – még a szavazatszámolás előtt –, a számláló bizottsággal együtt, a választóközgyűlés egyházkerületi és zsinati tagságra jelölő közgyűléssé alakul át. Ennek érdekében, saját kebeléből kiküld egy új 5-7 tagú jelölőlistákat összesítő bizottságot, mely a presbitériumokkal előzőleg egyetértésben kitöltött jelölőlistákat egy külön urnába összegyűjti, és az urna felbontása után összesíti, elkészíti az egyházmegye kerületi és zsinati összesített jelölőlistáját.

Az egyházközi jelölőlisták összesítésekor minden egyes jelölés számon tartandó, hogy azokat az EVB más egyházmegyéből származó jelölésekkel összesíteni tudja.

Az egyházmegyei szavazatszámoló bizottság és a jelölő listákat összesítő bizottság egyazon időben egymástól függetlenül végzi munkáját.

Az eredmények kihirdetése a következő sorrendben történik:

a.) Az egyházmegyei tisztségekre történő szavazás második menete eredményének kihirdetése.

b.) Az egyházkerületi tisztségekre és zsinati tagságra történt jelölések eredményének kihirdetése.

19. szakasz: Az egyházkerületi tisztségekre és zsinati tagokra történt jelölésekről a számláló bizottság jegyzőkönyvet vesz fel és az egyházmegye EVB tagjai által továbbítja azt az EVB intéző bizottsághoz.

Az egyházmegyék intézkednek jelöltjeik megkerdezése felől, és választukat írásban jelentik az EVB intéző bizottságának.

IV. EGYHÁZKERÜLETI TISZTSÉGVISELŐK ÉS ZSINATI TAGOK JELÖLÉSE ÉS VÁLASZTÁSA

20. szakasz: Az EVB az egyházmegyei jelölőközgyűlésre minden anyaegyházközség számára kézbesíti az egyházkerületi, illetve a zsinati tagok tisztséglistáit (lásd a 15. szakaszt).

A kerületi tisztségekre és a zsinati tagságra történt egyházmegyei jelölőgyűlést követő 7 napon belül az EVB összesíti a jelölőlistákat. Azon egyházmegyék, melyek a jelölőközgyűlés napjáig nem rendezték köztartozásaikat, elvesztik jelölői, választói és választhatósági jogukat.

Az összesítő jelölőlistára a három legtöbb jelölést kapott személy neve kerül, a jelölések számának megfelelően csökkenő számsorrendben, illetve a harmadikat követően annyi, ahány jelölt jelölési száma az övével megegyezik. Kivételt képez a fegyelmi bizottság, illetve a zsinati tagságra való jelölés. Ezen esetekben a megválasztandók számának kétszerese marad a jelölőlistán, a jelölések számának megfelelően, csökkenő számsorrend szerint.

Minden jelölt csak egy tisztségre való jelölést vállalhat.

Az EVB minden jelöltől írásbeli nyilatkozatot kér.

Az EVB még az összesítés napján közzéteszi a jelöltek listáját (Közlöny, Harangszó), amelyen a Kánon által megszabott tisztségek szerepelnek: püspök, egyházkerületi főgondnok, egyházkerületi lelkesi és világi fő- és aljegyző, egyházkerületi missziói előadó (generális direktor), egyházkerületi katekétikai előadó, egyházkerületi fegyelmi bizottsági – lelkesi és világi – tagok, egyházkerületi

jogtanácsos, egyházkerületi levéltáros, egyházkerületi zenei szakelőadó és a zsinat tagjai szerepelnek.

A választóközgyűlésig hátralévő időben az EVB gondoskodik a jelöltek nyilvános megismertetéséről és tisztességes népszerűsítéséről. Egyházi sajtónk különszámában mutatja be őket, a lelkipásztorok pedig a gyülekezeti hirdetések rendjén számolnak be róluk.

A nyilvánosságra hozatal után számított 15 napon belül panaszt, illetve óvást lehet benyújtani a jelöltek ellen az EVB titkárságán. A 15 napos határidő letelte után az EVB 10 napon belül az óvásk ügyében végleges döntést hoz.

A választás előtt három nappal kampánycsend lép életbe.

21. szakasz: Az egyházkerületi választóközgyűlést az egyházkerület elnöksége hívja össze, a választási ütemtervben rögzített időpontra.

Az egyházkerületi választóközgyűlést alkotó tagjai: – az egyházkerületi közgyűlés Kánon szerinti tagjai, valamint a Zsinat által felhatalmazott tagok. Közgyűlési póttag csak rendes közgyűlési tag hiányzása vagy akadályoztatása esetén hívható be; – minden egyházkerületi tanintézmény egy képviselője (nagyváradi, szatmári és zilahi református kollégiumok), valamint a kolozsvári Teológiai Intézet képviselő tanára; – minden megkezdett 30 gyülekezeti szám után az egyházmegyék még egy-egy lelkesi és világi tagot delegálnak a választóközgyűlésre.

A tisztségek kettőződése esetén a szavazati jog nem átruházható. Az egyházkerületi választóközgyűlés istentisztelettel kezdődik, mely alkalommal a rangidős esperes végzi a szószéki szolgálatot.

Az egyházkerületi elnökség (püspök, főgondnok) a megbízólevelek számbavétele nyomán, az egyházkerületi főjegyző jelentése alapján, megállapítja a közgyűlés törvényességét és határozatképességét.

A választóközgyűlés határozatképességéhez a tagok 2/3-os jelenléte szükséges.

Ezt követően az elnökség ismerteti a napirendet, és felkéri a közgyűlést, hogy saját kebeléből szavazatszámoló bizottságot küldjön ki. A bizottságnak nem lehet tagja az egyházkerületi elnökség. A szavazatszámoló bizottság megválasztja elnökét.

22. szakasz: A szavazatszámoló bizottság elnöke ismerteti a választás, illetve a szavazás lefolyásának módját.

A szavazás két menetben történik:

a. az első menetben – külön szavazólapon – megválasztják a püspököt és a főgondnokot.

b. A szavazás második menetében választják meg a többi tisztségviselőket.

A választójoggal rendelkező küldöttek a kapott jelölőívben szavaznak, oly módon, hogy az egyes tisztségekre választandó jelöltek közül annak nevét húzzák alá, akit a tisztségre méltónak tartanak. Személyi tisztségre nézve csak egy jelölt neve húzható alá. Ellenkező esetben az illető tisztségre vonatkozó szavazat érvénytelen.

A választók urnába helyezik szavazólapjukat. Ezt követően a számláló bizottság összesíti a leadott szavazatokat, és a választás eredményét a szavazatszámoló bizottság elnöke menetenként kihirdeti.

A fegyelmi bizottsági tagságra jelöltek közül a választók négy lelkesi és három világi jelöltre szavazhatnak. A soron következő hét jelölt – három lelkesi és négy világi jellegű – póttag lesz.

A tizenkét legtöbb szavazatot kapott zsinati tagjelölt – hat lelkesi és hat világi jellegű – a zsinat alkotó tagja lesz. A sorban következő nyolc jelölt – négy lelkesi és négy világi jellegű – a zsinat póttagja lesz.

23. szakasz: A szavazás eredményét menetenként a számláló bizottság elnöke hirdeti ki. Egyszeres tisztségek esetében az 50%+1 szavazat eredményes. Ha egy jelölt sem nyerte el az egyszerű többséget, a két legtöbb szavazatot nyert személy jelölésével a szavazást meg kell ismételni.

A választásról a számláló bizottság által hitelesített jegyzőkönyvet kell felvenni. A szavazóleveket az egyházkerületi levéltárban megőrzésre elhelyezik.

24. szakasz: Az egyházmegyei és egyházkerületi választásokkal kapcsolatban fellebezni lehet a választást követő 15 napon belül, a választásra jogosultak 1/10-ének közös, írásbeli kérése alapján. A fellebezést az EVB intéző bizottsághoz kell benyújtani.

A fellebbezés ügyében az EVB 10 napon belül intézkedik, és a vizsgálat eredményét a panaszosokkal és az érintettekkel írásban közli.

Az EVB döntése 2/3-os többséggel válik jogerőssé. Amennyiben szabálysértés történt, a választást – indokolt esetben – az illető szinten meg kell ismételni.

A fellebbezések lejárta után egy hónapon belül az egyházkerület alakuló közgyűlése összehívandó. Az alakuló közgyűlés első napirendi pontja az EVB jelentésének elfogadása.

25. szakasz: Amennyiben az egyszemélyes tisztségek megüresednek (halálestet, lemondás, fegyelmi eljárás), a soron következő rendes közgyűlésen, az egyházmegyei közgyűlések előzetes jelölése alapján töltendők be.

26. szakasz: Jelen határozat érvénybe lép az Egyházkerületi Közgyűlés elfogadó határozatával.

Az egyes ciklusokra szóló ütemtervet minden esetben az Egyházkerületi Közgyűlés fogadja el.

VÁLASZTÁSI ÜTEMTERV időközi püspökválasztás – 2009

1. Augusztus 30. – szeptember 13.
– Jelölőcédulák kiképzése
2. Szeptember 14–18.
– Egyházmegyei jelölőgyűlés
3. Szeptember 18–25.
– EVB általi összesítés
4. Szeptember 25.
– Közzététel
5. Szeptember 25. – október 10.
– Óvásk benyújtása
6. Október 10–20.
– Óvásk elbírálása
7. November 20.
– Választó közgyűlés
8. November 20. – December 5.
– Fellebbezések
9. December 5–15.
– Fellebbezések elbírálása
10.
– Közgyűlés

Címünk: RO-410210 ORADEA
str. Jean Calvin nr. 1, jud. Bihor
Telefon/Fax: (+40)259/416-067
E-mail: partiumikozlony@yahoo.com
Honlap: www.kiralyhagomellek.ro

A szerkesztőbizottság elnöke:
CSÚRY ISTVÁN
Felölős szerkesztő:
WAGNER ERIK

Tördelőszerkesztő: Kraftsikné Petrikó Ildikó
Korrektor: Pap Judith
Készült a Királyhágómelléki
Református Egyházkerület
Szenci Kertész Ábrahám Nyomdájában